

ปัญหาพิเศษ

T133724

เรื่อง

ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

ของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดนครนายก

Satisfaction of the Trainee for Sufficiency Economy Training Project

From the Bhumirak Dhamachart Center , Nakorn Na-yok province

โดย

ร.พ.
๑๗ ๒๒๗๙
๒๐๕๗

นายทศพร เว้บ้านแพ้ว

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน...133724
วัน,เดือน,ปี...2.9.๓๐...2557

เสนอ

b. 12644852
i. ....

สาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

พ.ศ. 2557

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

สาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

ของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดนครนายก

Satisfaction of the Trainee for Sufficiency Economy Training Project

From the Bhumirak Dhamachart Center , Nakorn Na-yok province

โดย

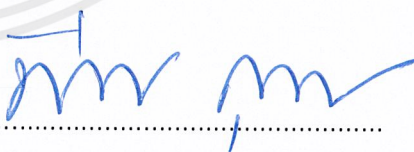
นายทศพร เว้บ้านแพ้ว

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

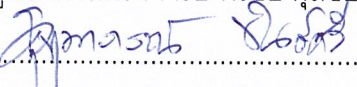
วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อ วันที่ 20 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557

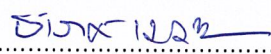
ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิชัย กุลชัย)

กรรมการปัญหาพิเศษ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธมาภรณ์ ชันธ์ศรี)

ประธานสาขาวิชา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธำรงค์ เมฆโหระ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของ
ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดนครนายก
: Satisfaction of the Trainee for Sufficiency Economy
Training Project From the Bhumirak Dhamachart Center ,
Nakorn Na-yok province

โดย : นายทศพร เว่บ้านแพ้ว

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พีรชัย กุลชัย)

..... / ..... / 57

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ศึกษาพัฒนาการในการให้บริการ ศึกษารูปแบบการฝึกอบรม และศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม มีวิธีการศึกษาได้แก่ การเก็บแบบประเมิน การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของศูนย์ และสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการอบรม ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

จากการเริ่มต้นการพัฒนาในปี 2546 ซึ่งต้องมีการปรับปรุงพื้นที่เดิม โดยใช้ทฤษฎีต่างๆ ของพระเจ้าอยู่หัวในการปรับปรุง ใช้เวลาถึง 2 ปีในการปรับปรุงจึงสำเร็จ เปิดให้เข้าชม และสร้างอาคารรับรองในปี 2549 ได้มีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในปี 2551 และเป็นปีที่มีผู้เข้าชมมากที่สุด

รูปแบบการอบรมจะมีการแบ่งกิจกรรมต่างๆ โดยมีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติให้กับผู้เข้าอบรม ยิ่งหลักสูตรที่จำนวนวันมากขึ้นก็จะได้รับความรู้เพิ่มขึ้น วิทยากรของทางศูนย์ซึ่งมีความรู้และความสนใจในการให้บริการ สามารถทำให้ผู้มาเข้าร่วมการอบรมเข้าใจง่ายได้ความรู้เพิ่มมากขึ้น

จากแบบประเมินความพึงพอใจ โดยใช้สถิติการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ และจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มาเข้าร่วมการอบรม จะพบว่าใกล้เคียงกันในทุกเรื่อง เช่น เรื่องความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน / ชีวิตประจำวันพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 97.20 และจากการสัมภาษณ์คุณสมพรก็ให้ความคิดเห็นในการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้เช่นเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกันในข้อมูลทั้งแบบประเมิน และการสัมภาษณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยาม

ปัญหาพิเศษเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิรัชย์ กุลชัย ประธานที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุขุมภรณ์ ชันธ์ศรี กรรมการที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางต่าง ๆ ในบางครั้งเกิดข้อผิดพลาดบางประการ อาจารย์ได้ให้คำแนะนำเสมอมา เป็นแนวทางให้ผู้วิจัยปฏิบัติ จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่อยู่เคียงข้างคอยให้กำลังใจ และคอยให้การสนับสนุนมาโดยตลอด รวมถึงเพื่อน ๆ ที่เป็นกำลังใจช่วยให้ผู้วิจัยมีความรู้สึกที่ดี และก้าวมาถึง ณ จุดนี้ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจนงานวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์

นายทศพร เว่บ้านแพ้ว

20 พฤษภาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(ก)
สารบัญตาราง	(ค)
สารบัญภาพ	(ง)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 ขอบเขตของปัญหา	2
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ทฤษฎีความพึงพอใจ	3
2.2 ทฤษฎีการฝึกอบรม	5
2.3 เศรษฐกิจพอเพียง	8
2.4 หลักสูตรการฝึกอบรมของศูนย์ภูมิรักษ์	12
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
3.1 พื้นที่ศึกษา	20
3.2 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	20
3.3 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย	21
3.4 วิธีการดำเนินงาน	21
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	21
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	
4.1 พัฒนาการในการให้บริการของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ	23
4.2 รูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง	29
4.3 ศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง	37

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4	วิจารณ์ผล	43
บทที่ 5	สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
5.1	สรุปผลการวิจัย	44
5.2	ข้อเสนอแนะ	45
	เอกสารอ้างอิง	46
	ภาคผนวก	50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงวิธีการเก็บข้อมูล	22
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลของผู้เข้าร่วมการอบรม	37
ตารางที่ 4.2 ความพึงพอใจด้านเนื้อหา/ความรู้	38
ตารางที่ 4.3 ความพึงพอใจด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก	39
ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจด้านวิทยากร	40

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 2.1 ตารางกิจกรรมศึกษาดูงานในศูนย์ภูมิรักษ์ ครึ่งวัน	13
ภาพที่ 2.2 ตารางกิจกรรมศึกษาดูงาน 1 วัน	13
ภาพที่ 2.3 ตารางกำหนดการอบรมหลักสูตร 2 วัน 1 คืน	13
ภาพที่ 2.4 ตารางกำหนดการอบรมหลักสูตร 3 วัน 2 คืน	14
ภาพที่ 2.5 ตารางกำหนดการอบรมหลักสูตร 4 วัน 3 คืน	14
ภาพที่ 2.6 ตารางกำหนดการอบรมหลักสูตร 5 วัน 4 คืน	15
ภาพที่ 4.1 พัฒนาการของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ	23
ภาพที่ 4.2 การสร้างที่อยู่อาศัยให้จุลินทรีย์	24
ภาพที่ 4.3 หลักการของแนวคิดในการแสดงแนวคิดทฤษฎี	25
ภาพที่ 4.4 เส้นทางการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต	26
ภาพที่ 4.5 ตัวอย่างส่วนแสดงพิพิธภัณฑ์แสงสี เสียง	27
ภาพที่ 4.6 อาจารย์ ปัญญา ปุทธิเวคินทร์	28
ภาพที่ 4.7 ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ	29
ภาพที่ 4.8 การพาเดินแนะนำศูนย์	30
ภาพที่ 4.9 การลงฐานเรียนรู้การทำสบู่	31
ภาพที่ 4.10 เคารพธงชาติ	31
ภาพที่ 4.11 กิจกรรมการแลกเปลี่ยน	32
ภาพที่ 4.12 ลงฐานเรียนรู้แม่มือ-แม่เท้า	33
ภาพที่ 4.13 การแบ่งกลุ่มในการอบรม	34
ภาพที่ 3.14 การลงฐานปุ๋ยหมัก / น้ำหมักชีวภาพ	35
ภาพที่ 3.15 การลงฐานการเผาถ่าน	35
ภาพที่ 3.16 การลงฐานการทำอิฐ	35

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

1.1 ความสำคัญของปัญหา

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมซึ่งได้รับการสืบทอดต่อรุ่นสู่รุ่นมายาวนาน แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนไปคนบางส่วนต้องทิ้งการเกษตรเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว เนื่องจากค่าครองชีพสูง ค่าใช้จ่ายแพงในการหาเลี้ยงครอบครัวจึงต้องหางานที่ดีขึ้นมาจุนเจือครอบครัว คนไทยเราจะทำอย่างไรต้องใช้วิธีการอย่างไรถึงจะแก้ไขปัญหานี้ได้ ประเทศไทยโชคดีที่มีพระมหากษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถทรงให้แนวทางปรัชญาชี้แนะทางในการดำรงชีวิตเพื่อประชาชนชาวไทยนั่นคือ “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อนำมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้เกิดความพอเพียงพอประมาณ มีเกษตรกรหลายกลุ่มได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการดำรงชีวิต แต่บางส่วนยังไม่เข้าใจถึงวิธีการหรือหลักการอย่างแท้จริง จึงเกิดศูนย์การเรียนรู้ขึ้นเพื่อแนะแนวทางและแนะนำแก่เกษตรกร และประชาชนทั่วไปที่สนใจเกี่ยวกับแนวคิดในหลักการนี้ จึงมีศูนย์การเรียนรู้จัดตั้งขึ้นมากมาย และนำแนวคิดความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรและประชาชนมาเผยแพร่

ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ตั้งอยู่ที่ตำบลหินตั้ง จังหวัดนครนายก โดยทางสมาคมนักเรียนเก่าวชิราวุธวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มีความตั้งใจที่จะเผยแพร่แนวพระราชดำริ จึงได้ขอพื้นที่จากมูลนิธิชัยพัฒนาเพื่อทำการสร้างศูนย์การเรียนรู้ขึ้น และเนื่องจากใกล้กับเขื่อนขุนด่านปราการชลเพียง 200 เมตร มีการคาดการณ์กันว่าประชาชน หรือเกษตรกรที่สนใจจะเข้ามาศึกษาหาความรู้ จึงมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ขึ้น จากกระบวนการการฝึกอบรมของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ผู้เข้ารับการอบรมจะมีความพึงพอใจต่อการเข้าอบรมเป็นอย่างไร จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของบุคคลที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมการอบรมในศูนย์นี้

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการในการให้บริการของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษารูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดนครนายก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดนครนายก

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบพัฒนาการในการให้บริการของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัด นครนายก
2. ทราบรูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดนครนายก
3. ทราบความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะของผู้เข้าอบรมในการเข้ารับการอบรมต่อฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดนครนายก

1.4 ขอบเขตการศึกษา

เพื่อศึกษาพัฒนาการในการให้บริการ รูปแบบการฝึกอบรม และศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ตำบลหินตั้ง จังหวัดนครนายก ทำการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2557

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Review of Related Literature)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

2.1 ทฤษฎีความพึงพอใจ

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.1.2 การวัดความพึงพอใจ

2.2 ทฤษฎีการฝึกอบรม

2.2.1 การดำเนินการฝึกอบรมและพัฒนาบุคคลให้บรรลุเป้าหมายของปรัชญา

2.2.2 วิทยาการที่ดี

2.3 เศรษฐกิจพอเพียง

2.3.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.2 ระดับของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.3 เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับบุคคลทั่วไป

2.3.4 เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรกร

2.4 หลักสูตรการฝึกอบรมของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

2.4.1 ประวัติความเป็นมา

2.4.2 บทความเกี่ยวกับหลักสูตรอบรม

2.4.3 หลักสูตรการฝึกอบรม

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีความพึงพอใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 775) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นเรื่องของความรู้สึกที่มีความลึกซึ้งของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติอยู่และความพึงพอใจจะส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามความรู้สึกพึงพอใจของแต่ละบุคคลไม่มีวันสิ้นสุด เปลี่ยนแปลงได้เสมอ ตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมบุคคลจึงมีโอกาสที่จะไม่พึงพอใจในสิ่งที่เคยพึงพอใจมาแล้ว ฉะนั้นผู้บริหารจำเป็นจะต้องสำรวจตรวจสอบความพึงพอใจใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรตลอดไป ทั้งนี้เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงานที่ตั้งไว้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

เมย์นาร์ด ดับบริล เซลลี่ (Maynard W. Shelly, 1975:9) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ซึ่งสรุปได้ว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึก แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความสุขที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือเป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับความสุขสามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกอื่นๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกที่มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้ เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ

วิรุฬห์ พรหมเทวี (2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่า จะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังมากหรือความตั้งใจมาก และได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้าม อาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวัง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจว่าจะมีมากหรือน้อย

2.1.2 การวัดความพึงพอใจ

พึงพอใจจะเกิดขึ้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการให้บริการขององค์กรประกอบกับระดับความรู้สึกของผู้มารับบริการในมิติต่างๆของแต่ละบุคคล ดังนั้นการวัดระดับความพึงพอใจ สามารถกระทำได้หลายวิธีต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม ต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าว อาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนมาเป็นแบบแผนเดียวกัน มักใช้ในกรณีที่ต้องการข้อมูลกลุ่มตัวอย่างมาก ๆ วิธีนี้นับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการวัดทัศนคติ รูปแบบของแบบสอบถามจะใช้มาตราวัดทัศนคติ ซึ่งที่นิยมใช้ในปัจจุบันวิธีหนึ่ง คือ มาตราสวนแบบลิเคิร์ท ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีคำตอบที่แสดงถึงระดับความรู้สึก 5 คำตอบ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องออกไปสอบถามโดยการพูดคุย โดยมีการเตรียมแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่ และยังเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน

2.2 ทฤษฎีการฝึกอบรม

มีผู้ให้คำนิยามความหมายของการฝึกอบรมไว้อย่างมากมายขึ้นอยู่กับมุมมองการฝึกอบรมจากแนวคิด (Approach) ใด เช่น เมื่อมองการฝึกอบรม ในฐานะที่เป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการตามนโยบายของรัฐ "การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อช่วยให้ข้าราชการมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ และเพื่อให้เกิด ความร่วมมือกันระหว่างข้าราชการในการปฏิบัติงานร่วมกันในองค์การ" หรือการฝึกอบรม คือ " การถ่ายทอดความรู้ เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ และทัศนคติในทางที่ถูกที่ควร เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และ..ไม่ว่าการฝึกอบรม จะมีขึ้นที่ใดก็ตามวัตถุประสงค์ก็คือ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน หรือเพิ่มขีดความสามารถในการจัดรูปขององค์การ

ในระยะหลัง เรามักจะมองการฝึกอบรมในเชิงของกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันสืบเนื่องมาจากเรียนรู้ การฝึกอบรมจึงหมายถึง " กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ เพื่อให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถที่จำเป็น และมีทัศนคติที่ดีสำหรับการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานหรือองค์การนั้น และการฝึกอบรม คือ กระบวนการในอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และความชำนาญ ในเรื่องหนึ่งเรื่องใด และเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้จะเห็นได้ว่า ความหมายของการฝึกอบรมมีมากมาย ขึ้นอยู่กับว่าจะพิจารณาจากแนวคิด (Approach) ใดที่เกี่ยวกับการฝึกอบรม

2.2.1 การดำเนินการฝึกอบรมและพัฒนาบุคคลให้บรรลุเป้าหมายของปรัชญา

งานฝึกอบรมนั้นเป็นงานที่ต่างจากงานสอนธรรมดา และเป็นงานที่ต้องอาศัยการลงทุนทั้งแรงกาย แรงใจ สติปัญญา ความเสียสละ ความอดทน การฝึกอบรมจึงจะบรรลุเป้าหมาย เรามักจะได้ยินผู้เข้ารับการฝึกอบรมกล่าวอยู่เสมอว่า มาอบรมแล้วไม่ได้อะไรเลยซึ่งแน่ละข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นผู้จัดฝึกอบรมจะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ตระหนักอยู่

เสมอว่าการฝึกอบรมแต่ละครั้งนั้นเป็นการลงทุนสูง ถ้าการฝึกอบรมล้มเหลวไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมก็เหมือนกับเรา เผาผลาญเงินทองของประเทศชาติดังนั้นการที่จะให้การฝึกอบรมและพัฒนาบุคคลให้บรรลุวัตถุประสงค์ จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมดี

หลักสูตรฝึกอบรมที่ดีคือหลักสูตรที่เป็นเครื่องมือที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจของการฝึกอบรมถ้าหลักสูตรการฝึกอบรมไม่ดีแล้วการที่จะให้การฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ย่อมเป็นไปได้ยาก ดังนั้นสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา จึงลงทุนเป็นอย่างมากในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมโดยเริ่มต้นจาก

1.1 หาความต้องการในการฝึกอบรม (Training Needs) ของแต่ละหลักสูตร บางหลักสูตร สถาบันฯต้องส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ บางหลักสูตรก็ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมสอดคล้องกับความต้องการปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.2 จัดสัมมนาทางวิชาการเพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ ผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย รวมทั้งตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมเอง

1.3 สร้างชุดการฝึกอบรม (Training Packages) ตามเนื้อหาวิชาในหลักสูตรโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ มาประชุมเชิงปฏิบัติการ

หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแต่ละโครงการแล้ว สถาบันฯ จะนำเอาข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากผู้เข้ารับการสัมมนาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรมให้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ไป นั่นคือทำสิ่งที่ดีกว่าให้ดีกว่าตามปรัชญาของสถาบันฯ นั่นเอง

2. วิทยาการที่ดี

สถาบันฯ ตระหนักอยู่เสมอว่า ถึงแม้หลักสูตรฝึกอบรมจะเลอเลิศแค่ไหนก็ตาม แต่ถ้าวิทยากรไม่มีความรู้และขาดทักษะในการให้การฝึกอบรมแล้ว การฝึกอบรมนั้นคงจะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น สถาบันฯ จึงมีโครงการที่จะสร้างเสริมเพิ่มพูนความรู้ และทักษะของวิทยากรโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดให้มีการฝึกอบรมเทคนิคการฝึกอบรมให้กับวิทยากรของสถาบันฯ จากศูนย์ฝึกอบรมประจำเขตการศึกษา และจัดให้มีการสัมมนาวิทยากรทุกปีเพื่อเป็นการสรุปปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการฝึกอบรม ตลอดจนหาวิธีแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ให้ลุล่วงไป

นอกจากนั้นสถาบันฯ ยังส่งวิทยากรของสถาบันฯ ไปฝึกอบรมที่ประเทศอังกฤษเพื่อศึกษาค้นคว้าถึงเทคนิคใหม่ ๆ ในการฝึกอบรม ขณะนี้วิทยากรรุ่นที่ 1 – 4 ของสถาบันฯ ก็กลับมาปฏิบัติหน้าที่ให้กับสถาบันฯ แล้ว และได้สร้างชื่อเสียงและเกียรติคุณให้กับสถาบันฯ อย่างน่าภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง สถาบันฯ มีโครงการที่จะฝึกอบรมเพื่อสร้างวิทยากรของสถาบันฯ เองให้มีคุณภาพ รวมทั้งมีโครงการแลกเปลี่ยนวิทยากรของสถาบันฯ กับสถาบันฯ ฝึกอบรมในต่างประเทศ เช่น สถาบัน IEA (Institute for Educational Administrators) ประเทศออสเตรเลีย และ NELP (North East London Polytechnic) ประเทศอังกฤษ เพื่อให้วิทยากรของสถาบันฯ หูกว้าง ตากกว้าง ใจกว้าง และเกิดความคิดที่จะทำในสิ่งที่ดีกว่าให้ดีกว่า

3. การจัดการดี

ถึงแม้หลักสูตรฝึกอบรมดี วิทยากรดี แต่การจัดการหรือการบริหารงานฝึกอบรมไม่ดี การฝึกอบรมก็คงจะไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร การจัดการหรือการบริหารงานฝึกอบรมเป็นงานที่ต้องอาศัยความเสียสละเป็นอย่างสูงทั้งร่างกายและแรงใจ ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารงานฝึกอบรม จะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความเสียสละ มีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเก่งและที่สำคัญที่สุดจะต้องมีเจตคติที่ดีต่อการฝึกอบรม การบริหารงานฝึกอบรมนั้น เริ่มตั้งแต่การติดต่อประสานงานกับกรมกองของกลุ่มเป้าหมายการร่างหลักสูตรฝึกอบรม การเขียนโครงการฝึกอบรม การทำเรื่องธุรการต่าง ๆ เกี่ยวกับงานฝึกอบรมการติดต่อวิทยากร การติดต่อสถานที่ฝึกอบรมและอื่นๆ ซึ่งงานแต่ละอย่างล้วนแต่มีความสำคัญด้วยกันทั้งนั้น ถ้างานอย่างใดอย่างหนึ่งติดขัดจะมีผลให้งานอื่นๆ ต้องหยุดชะงักด้วย ดังนั้นผู้บริหารงานฝึกอบรมจะต้องผู้ที่มีความรู้ในงานดังกล่าวข้างต้นเป็นอย่างดี

ขอสรุปว่าการที่จะให้การฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายได้นั้น หน่วยงานฝึกอบรมจะต้องมีดี 3 อย่าง คือ มีหลักสูตรดี วิทยากรดี และการจัดการดี

2.2.2 บทบาทของวิทยากรที่คิดว่าทำให้การฝึกอบรมบรรลุเป้าหมาย

วิทยากรกับครูผู้สอนนั้นต่างกันมากในเรื่องการฝึกอบรม เพราะวิทยากรไม่ใช่ครู และครูก็ไม่ใช่วิทยากร สำหรับสถาบันฯ แล้วเราเป็นวิทยากรแต่เราเรียกว่าเราเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) บทบาทของวิทยากรไม่ใช่ผู้สอนแต่เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้เพราะวิทยากรไม่ใช่เป็นผู้รู้ทุกสิ่งหรือเป็นพหุสูตรที่สามารถถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ให้ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้ที่ล้วนแต่มีประสบการณ์มากมายได้ แต่หน้าที่ของวิทยากรฝึกอบรมก็คือ จัดสถานการณ์เรียนรู้

เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคนได้แสดงศักยภาพของตนออกมา เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวคิดซึ่งกันและกัน การเรียนรู้จะเกิดจากตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมเอง ไม่ใช่เกิดจากตัววิทยากรซึ่งวิทยากรของสถาบันฯได้ตระหนักในเรื่องนี้อยู่เสมอ ตราบใดที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้สึกที่วิทยากรทำหน้าที่เหมือนครูสอนเขาเมื่อนั้นตัววิทยากรจะถูกต่อต้าน

จะขอย้อนกลับไปถึงแนวคิดในการฝึกอบรมของสถาบันฯ ที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการฝึกอบรมของเรานั้นเริ่มจากประสบการณ์ โดยวิทยากรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดประสบการณ์ที่มีเป้าหมาย (Structured Experience) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แลกเปลี่ยนแนวคิดต่างๆ ที่ได้จากประสบการณ์หลังจากนั้นก็มีการรวบรวมหรือประมวลแนวคิดนั้นๆ เพื่อสรุปเป็นทฤษฎีและขั้นสุดท้ายก็เป็นการนำทฤษฎีลงสู่การปฏิบัติ ดังนั้นวิทยากรจะต้องคอยชี้แนะให้กระบวนการเรียนรู้ในการฝึกอบรมเป็นไปตามขั้นตอนดังกล่าว การวิทยากรจะทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นได้นั้นจะต้องได้รับการฝึกฝนและมีการเตรียมการเป็นอย่างดี

สำหรับวิทยากรหรือผู้อำนวยความสะดวกของสถาบันฯ เราเน้นการทำงานเป็นทีม ในการทำหน้าที่เป็นวิทยากรแต่ละวิชานั้น เราจะผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำในการจัดประสบการณ์ที่มีเป้าหมายในการฝึกอบรม โดยมีสมาชิกในทีมคนอื่นๆ เป็นผู้ช่วยเหลือจากการทำงานเป็นทีมนี้เองทำให้เราได้ช่วยกันเพิ่มเติมเสริมแต่งสิ่งที่ยังขาด หรือยังไม่แน่ชัดและยังสร้างศรัทธาให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมอีกด้วย ในขณะที่เราพูดถึงเรื่องการพัฒนาทีมงาน แต่ตัววิทยากรเองต่างคนต่างทำไม่มีการประสานงานกันและไม่มีการทำงานเป็นทีมจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้สึกว่าวิทยากรเก่งแต่ทฤษฎีแต่ปฏิบัติไม่ได้ ดังนั้นวิทยากรของสถาบันฯ จึงทำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเชื่อมั่นว่า ทฤษฎีที่วิทยากรพูดนั้นสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

และสิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาทีมวิทยากรของสถาบันฯ ก็คือหลังจากที่เสร็จสิ้นการฝึกอบรมแต่ละวันจะมีการให้ Feedback ซึ่งกันและกันด้วยความจริงใจเพื่อให้แต่ละคนได้ทราบถึงจุดบกพร่องของตน หลังจากเสร็จสิ้นการให้ Feedback ก็จะมีการประชุมเตรียมงานในขั้นต่อไปทุกๆ ครั้งก่อนที่จะมีการบรรยายเราจะมีการวางแผนร่วมกัน แบ่งงานกันทำและให้แต่ละคนรับผิดชอบในกิจกรรมตามที่ได้ตกลงกัน นั่นคือ ทุก ๆ อย่างที่เราทำเราเน้น

2.3 เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๒๕ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทาง

เศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

2.3.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง จึงประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมี เงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ๒ ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

2.3.2 ระดับของเศรษฐกิจพอเพียง

ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับคนกลุ่มหนึ่ง ก็ยังเข้าใจว่า พอเพียง คือ การพึ่งตนเอง ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Self-sufficiency แต่คำว่า พอเพียง ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งตรงกับคำว่า Sufficiency Economy นั้น มีความหมายกว้างกว่าแค่การพึ่งตนเองได้ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่เลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัดและการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เรียกว่า เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน ส่วนเศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่มีการรวมตัวกัน เพื่อร่วมกันดำเนินงานในเรื่องต่างๆ มีการสร้างเครือข่ายและการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ โดยประสานความร่วมมือกับภายนอก เรียกว่า เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงจึงมิใช่แค่เพียงเรื่องของการพึ่งตนเองโดยที่ไม่เกี่ยวข้องกับใคร และมีแค่เรื่องของการประหยัด แต่ยังคงครอบคลุมถึงการข้องเกี่ยวกับผู้อื่น การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน แท้จริงแล้ว เศรษฐกิจพอเพียงสามารถจำแนกได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่หนึ่ง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน ที่เน้นความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีความเป็นอยู่ในลักษณะที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ความต้องการในปัจจัยสี่ของตนเองและครอบครัวได้ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกลมเกลียว และมีความพอเพียงในการดำเนินชีวิตด้วยการประหยัดและการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น จนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขทั้งทางกายและใจ

2. เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่สอง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับกลุ่มหรือองค์กร คือ เมื่อบุคคล/ครอบครัว มีความพอเพียงในระดับที่หนึ่งแล้ว ก็จะรวมพลังกันในกลุ่มหรือสหกรณ์ เพื่อร่วมกันดำเนินงานในด้านต่างๆ ทั้งด้านการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ สวัสดิการ การศึกษา สังคมและศาสนา โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยราชการ มูลนิธิ และเอกชน

3. เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่สาม เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับเครือข่าย คือ เมื่อกลุ่มหรือองค์กร มีความพอเพียงในระดับที่สองแล้ว ก็จะร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อการสร้างเครือข่าย มีการติดต่อร่วมมือกับธนาคารและบริษัทต่างๆ ทั้งในด้านการลงทุน

การผลิต การตลาด การจำหน่าย และการบริหารจัดการ เพื่อการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในด้านสวัสดิการ การศึกษา สังคมและศาสนา ให้สมประโยชน์ด้วยกันทุกฝ่าย

การนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถกระทำได้อย่างต่อไปนี้

2.3.3 เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับบุคคลทั่วไป

เศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อประชาชนทุกคนไม่ใช่เฉพาะแต่เกษตรกรเท่านั้น แต่ประชาชนโดยทั่วไปไม่ว่านิสิต นักศึกษา นักเรียน ข้าราชการ พนักงานบริษัทก็สามารถนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียน การทำงาน ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสามารถกระทำได้อย่างดังนี้

1. ควรยึดหลักความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน และลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง
2. ควรประกอบอาชีพด้วยความสุจริตและถูกต้อง แม้จะเผชิญกับภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม
3. ควรลดละการแก่งแย่งผลประโยชน์ และการแข่งขันทางการค้าขาย ตลอดจนการประกอบอาชีพที่มีการต่อสู้อย่างรุนแรง
4. ควรชวนขยายใฝ่หาความรู้ให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงในการดำรงชีวิตเป็นเป้าหมายสำคัญ

2.3.4 เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรกร

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อเกษตรกรเป็นอย่างมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวคิดที่เรียกว่า “การเกษตรทฤษฎีใหม่” เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรให้มีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ โดยจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักการทฤษฎีใหม่สำหรับเกษตรกรนั้น แนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริจะตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักการ “ทฤษฎีใหม่” 3 ชั้นคือ

ชั้นที่หนึ่ง มีความพอเพียงเลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัด ขจัดการใช้จ่าย

ชั้นที่สอง รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อทำการผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้านสวัสดิการ การศึกษา และการพัฒนาสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นที่สาม สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคองค์กรพัฒนา ภาคเอกชน และภาครัฐ ในด้านเงินทุน การตลาด การผลิต การจัดการและข่าวสารข้อมูล

2.4 หลักสูตรการฝึกอบรมของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

2.4.1 ประวัติความเป็นมา

มูลนิธิชัยพัฒนาได้จัดซื้อพื้นที่ดินผืนนี้ จำนวน 14 ไร่ 2 งาน 18 ตารางวา เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2532 สมาคมนักเรียนเก่าวิชาวุฒิชัยวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ เห็นควรที่จะได้รับใช้เบี่ยงยุคลบาท เผยแพร่แนวพระราชดำริให้กว้างขวาง และลึกซึ้งออกไปในกิจกรรมที่จะเข้าถึงสาธารณชนจำนวนมากได้จึงขออนุญาตจากมูลนิธิชัยพัฒนา ใช้ที่ดินเป็นที่รวบรวมข้อมูลและมีกิจกรรมที่แสดงให้เห็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เกิดเป็น "โครงการศูนย์นันทนาการบริหารทรัพยากรธรรมชาติ" เพื่อเสนอแนวคิด และทฤษฎีการพัฒนาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้านการเกษตร ปศุสัตว์ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ตลอดจนการสาธิตความเป็นอยู่วิถีไทยด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม อีกทั้งยังจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา ที่คาดว่าจะมาท่องเที่ยวโครงการเขื่อนคลองท่าด่าน ที่จะแล้วเสร็จในปี 2547 ได้เข้าร่วมปฏิบัติการด้วย สมาคมฯ ได้รับพระราชทานพระราชนุญาตจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์ประธานมูลนิธิชัยพัฒนา เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2545 ให้ดำเนินการตามที่เสนอ โดยการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ประกอบด้วยอาคารนิทรรศการ ต้อนรับนักท่องเที่ยว อาหารห้องประชุม ร้านค้า และลานนิทรรศการ เป็นต้น

โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้พระราชทานชื่อโครงการว่า "ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ" เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2545 และเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2551 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จรับมอบศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติจากสมาคมนักเรียนเก่าวิชาวุฒิชัยวิทยาลัยพร้อมเปิดศูนย์ภูมิรักษ์อย่างเป็นทางการ

2.4.2 บทความเกี่ยวกับหลักสูตรอบรม

เนื่องจากศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติเป็นศูนย์แสดงแนวคิดและทฤษฎีขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เกี่ยวกับการรักษาธรรมชาติแล้ว และศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติยังส่งเสริมให้คนลดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้ อีกทั้งยังเป็นการนำภูมิปัญญาต่างๆ มาบรรจุไว้ที่นี้และเน้นให้ประชาชนใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้นจึงได้มีการจัดทำหลักสูตรอบรมขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนได้มาเรียนรู้ตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ประชาชนได้พึ่งตัวเองและได้รู้ถึงแนวคิดและทฤษฎีขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯที่เน้นให้ประชาชนมีการพออยู่ พอกินและพอใช้ทำให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในที่สุด

2.4.3 หลักสูตรการฝึกอบรม

ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติได้มีการจัดหลักสูตรอบรม โดยแบ่งเป็นดังนี้ (ภาพที่ 2.1-2.6)

วันที่	เวลา	
	๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.	๑๓.๐๐น. เป็นต้นไป
	" แนะนำสถานที่ " " เดินทางแนวคิดและทฤษฎีขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว " " พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต " " พิพิธภัณฑ์แสง สี เสียง "	๑๑.๐๐ รับประทานอาหาร เดินทางไปทำกิจกรรมของทางคณะ

ภาพที่ 2.1 ตารางกิจกรรมศึกษาดูงานในศูนย์ภูมิรักษ์ ครึ่งวัน

วันที่	เวลา	
	๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.	๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น.
	" แนะนำสถานที่ " " เดินทางแนวคิดและทฤษฎีขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว " " พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต " " พิพิธภัณฑ์แสง สี เสียง "	๑๒.๐๐ รับประทานอาหาร <u>ลงฐานการเรียนรู้</u> ๑. สบู่ก้อนสมุนไพร ๓. แชมพูมะกรูด ๑๐๐% ๒. สบู่เหลวสมุนไพร ๔. แชมพูกสมุนไพรร สามารถปรับได้ตามความเหมาะสม

ภาพที่ 2.2 ตารางกิจกรรมศึกษาดูงาน 1 วัน

วันที่	เวลา				
	๐๕.๓๐น ถึง ๐๗.๓๐ น	๐๙.๐๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑๐.๓๐ - ๑๒.๐๐น.	๑๓.๐๐-๑๗.๐๐ น.	๑๙.๐๐ - ๒๑.๐๐น.
วันแรก		ลงทะเบียน วิทยากร กิจกรรมกลุ่ม โดย ทีมวิทยากร ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ	เดินทางแนวคิดขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต พิพิธภัณฑ์แสงสี เสียง	๑๑.๐๐-๑๒.๐๐น. รับประทานอาหาร	<u>ลงฐานการเรียนรู้</u> ๑. สบู่ก้อนสมุนไพร ๒. สบู่เหลวสมุนไพร ๓. แชมพูมะกรูด ๑๐๐% ๔. แชมพูกสมุนไพรร ๕. น้ำยาเอนกประสงค์ ๖. น้ำยาล้างจาน
วันที่สอง	พักเที่ยง-พักผ่อน	แลกเปลี่ยนวิถุคต่างของเอก/ไทย แลกเปลี่ยนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดย อ.ปัญญา บุณยดิษฐ์	แลกเปลี่ยนหลักสิทธธรรมชาต โดย คุณเบริชา ทองสิมา	๑๒.๐๐- ๑๓.๐๐น. รับประทานอาหาร	<u>ลงฐานการเรียนรู้</u> ๑.การทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ ๒. การสร้างบ้านดิน ๓. การเผาถ่าน

ภาพที่ 2.3 ตารางกำหนดการอบรมหลักสูตร 2 วัน 1 คืน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วันที่	เวลา				
	๐5.๐๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑๐.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.	๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	๑5.๐๐ - ๒๒.๐๐ น.	
วันแรก	ลงทะเบียน กิจกรรมกลุ่ม/ศึกษาคำถามร่วมกัน โดย ทีมวิทยากร (ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ)		เดินศึกษาแนวคิดขององค์- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 1. พิธีกรักษ์ที่มีชีวิต 2. พิธีกรักษ์แสงสี เสียง	ธงงานการเรียนรู้ ๑. สนุกก่อนสนทน โพร ๒. สนุกหลังสนทน โพร	สรุปกิจกรรม ชมวิดีโอ (ชุดพระราชวังของรามัญ)
วันที่สอง	แลกเปลี่ยนวิถีดุคต่างๆของโลก/ไทย แลกเปลี่ยนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (โดย อ.ปัญญา ภูลีวรินทร์)		๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน	ธงงานการเรียนรู้ ๑. นำมันมะพร้าวบริสุทธิ์ ๑๐๐% ๒. น้ำยาล้างค้ ๓. แชมพูมะกรูด ๑๐๐% ๔. แชมพูผสมสมุนไพร ๕. น้ำยาล้างกระจก ๖. น้ำยาล้างจาน	สรุปกิจกรรม ชมวิดีโอ รายการเจาะใจ (๑๖. วิวรณ์ ศัลย์กำธร)
วันที่สาม	แลกเปลี่ยน "หลักถักกรรมธรรมชาติ"	ชมวิดีโอ และ แลกเปลี่ยน เรื่อง ธนาคารคันไม้		ธงงานการเรียนรู้ ๑. การทำปุ๋ยหมักน้ำหมักชีวภาพ ๓. การเสกถ่าน ๒. การสร้างบ้านดิน	สรุปกิจกรรม ชมวิดีโอ รายการ "คนค้นคน"
วันที่สี่	ชมวิดีโอ ความสุขของลุงนิล	ศึกษาดูงานนอกสถานที่ บ้านลุงไสม ศรียา		ธงงานการเรียนรู้ ๑. แซ่มีอ+แซ่ท่า ๒. พอกหน้า พอกตัว ๓. ทำน้ำกลอโรฟิว ๔. น้มนันนวด	สรุปกิจกรรมชมวิดีโอ ชมวิดีโอ ชุดฝรั่งหัวใจไทย (มาร์ติน วิลเลอร์)
วันที่ห้า	ชมวิดีโอ ชุด เรือไฟแห่งความหวัง (ผู้ใหญ่นาคคี เครือวัลย์)	บ้านผสมชุมชน พิริบิต (รับวุฒิบัตร)		เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ	

ภาพที่ 2.6 ตารางกำหนดการอบรมหลักสูตร 5 วัน 4 คืน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมหมาย เปียตโนม (2551) ได้ทำการศึกษาความรู้สึกละเอียดของนักศึกษาในการได้รับบริการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การบริการด้านวิชาการ ได้แก่ การบริการในด้านการลงทะเบียน (การลงทะเบียนเรียน การเปลี่ยนรายวิชา การเพิ่ม-ถอนรายวิชาเรียน) การขอคำร้องเกี่ยวกับงานวิชาการ การติดตามผลการเรียน 2) การบริการด้านกิจการนักศึกษา ได้แก่ การบริการเรื่องทุนการศึกษา การจัดกิจกรรมต่างๆ การจัดแข่งกีฬา และ 3) การบริการด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ การใช้ห้องเรียน การใช้ห้องน้ำ-ห้องส้วม การใช้สนามกีฬา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประจำปีการศึกษา 2551 จำนวนทั้งหมด 13,836 คน โดยแบ่งเป็นนักศึกษาภาคปกติ 9,567 คน นักศึกษา กศ.พป. 3,472 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 797 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 1,893 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตามตัวชี้วัด กพร. ที่ 3.2.11 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยวิธีการเชิงสถิติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วยเบี่ยงเบนมาตรฐาน บรรยายด้วยตารางประกอบความเรียง ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริการด้านวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าระดับความพึงพอใจเป็น 3.24 (จากคะแนนเต็ม 5) โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การลงทะเบียนเรียน (3.30) การขอคำร้องเกี่ยวกับงานวิชาการ (3.23) และการติดตามผลการเรียน (3.19)

2. การบริการด้านกิจกรรมนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ค่าระดับความพึงพอใจเป็น 3.28 โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ การจัดกิจกรรมต่างๆ (3.30) การจัดแข่งขันกีฬา (3.30) และทุนการศึกษา (3.22)

3. การบริการด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าระดับความพึงพอใจเป็น 3.02 โดยเรียงจากมากไปน้อย คือ การใช้ห้องเรียน (3.34) การใช้ห้องน้ำ-ห้องส้วม (สุขา) (2.89) และการใช้สนามกีฬา (2.83)

โดยภาพรวมแล้วความพึงพอใจของนักศึกษาในการได้รับบริการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าระดับความพึงพอใจเป็น 3.18 หรือ ระดับ 3

ปริญญา เพชรรุ่งฟ้า และคณะ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจและพฤติกรรมการใช้บริการธนาคารออมสิน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจและพฤติกรรมของลูกค้าต่อการบริการของธนาคารออมสิน สาขาบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ในด้านต่างๆ 3 ด้าน ดังนี้ ด้านสถานที่บริการด้านกระบวนการและการให้บริการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ลูกค้าทั่วไปที่มาใช้บริการของธนาคารออมสิน สาขาบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ independent sample t-test On-way ANOVA และ Pearson Chi-square ผลการวิจัยพบว่า

1. ลูกค้าส่วนใหญ่ที่ใช้บริการของธนาคารออมสิน สาขาบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-35 ปี สถานภาพสมรสแล้ว ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพค้าขาย/เจ้าของกิจการเป็นจำนวนมากที่สุด และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน คือ 5,000-10,000 บาท

2. การใช้บริการในภาพรวมมีผู้มาใช้บริการในวันจันทร์มากที่สุด ส่วนช่วงเวลาที่มาใช้บริการมากที่สุด คือ 8.30-10.30 น. และมีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการต่อเดือนมากที่สุด คือ 1-3 ครั้งต่อเดือน

ประเภทบริการที่มาติดต่อบริการส่วนใหญ่ คือ บริการ ผาก-ถอน โดยมีเหตุผลในการใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร คือ อยู่ใกล้บ้าน/สะดวก เป็นจำนวนมากที่สุดในภาพรวมของผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจด้านกระบวนการและการให้บริการ ด้านพนักงาน และด้านสถานที่ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน

3. ในด้านกระบวนการและการให้บริการนั้น มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความชัดเจนของข้อความในใบบันทึกรายการถอนเงินสดผ่านเครื่องเอทีเอ็ม ความรวดเร็วในการทำรายการของเครื่องเอทีเอ็ม และจัดลำดับในการให้บริการ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุด 3 อันดับ เรียงจากน้อยไปหามาก ได้แก่ การเสนอขายผลิตภัณฑ์ต่างๆ จำนวนช่องบริการ/จำนวนพนักงานให้บริการ และตู้เอทีเอ็มตั้งอยู่ในตำแหน่งที่มีความปลอดภัยในการใช้บริการ

4. ด้านพนักงาน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ พนักงานมีการแต่งกายที่สะอาดเรียบร้อย ผู้จัดการสาขามีความน่าเชื่อถือ และน่าไว้วางใจ และพนักงานมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุด 3 อันดับ เรียงจากน้อยไปหามาก ได้แก่ พนักงานมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ การตรงต่อเวลาของเวลาพนักงาน และพนักงานสามารถให้คำปรึกษาแนะนำถูกต้อง

5. ความพึงพอใจในด้านสถานที่นั้น มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สถานที่มีความสะอาดสวยงาม การจัดสถานที่ภายในเป็นสัดส่วนมีระเบียบ และใบฝากเงิน-ถอนเงินจัดวางสะดวกต่อการหยิบใช้ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุด 3 อันดับ เรียงจากน้อยไปหามาก ได้แก่ มีสถานที่สำหรับจอดรถเพียงพอ มีบริการน้ำดื่ม/ลูกอมแจกลูกค้าขณะนั่งรอรับบริการ และมีที่นั่งรอรับบริการเพียงพอกับจำนวนลูกค้า

วิฑูร กิจเครือ และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2552 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อคือ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสถานประกอบการที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ในองค์ประกอบ 5 ด้านคือ ด้านความรู้วิชาการและวิชาชีพ ด้านทักษะวิชาชีพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านวินัยในตนเอง 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อ

นักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) 3) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของสถานประกอบการที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่สถานประกอบการที่รับนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรีเข้าฝึกงานและตอบแบบสอบถาม จำนวน 205 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็น เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการหรือหัวหน้างานส่วนราชการ หัวหน้าฝ่ายบุคคล หัวหน้าหรือ ผู้ควบคุมและดูแลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงาน จำนวน 235 คน สถิติที่ใช้ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบค่าความแตกต่าง ใช้การทดสอบ ค่าที (t-test) และใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน (F -test) ผลการวิจัยพบว่า

1) พบว่าสถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกงานของวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยหน่วยงานของรัฐบาลมีความพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านทักษะ และด้านความรู้ ตามลำดับ หน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ มีความพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ด้านความมีวินัยในตนเองเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ด้านความรับผิดชอบ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านมนุษยสัมพันธ์ตามลำดับ หน่วยงานของเอกชน มีความพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ด้านทักษะ และ ด้านความรู้ ตามลำดับ

2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความพึงพอใจที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรีจำแนกตามระดับชั้น พบว่าสถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกงานในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกงานในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มากกว่านักศึกษาฝึกงานในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของสถานประกอบการที่เป็นหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ และเอกชน ที่มีต่อนักศึกษาฝึกงาน พบว่า ความพึงพอใจของสถานประกอบการที่เป็น

หน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชนที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สุกัญญา มีแก้ว (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี การศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน เพื่อปรับปรุงการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอ ท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากประชาชนเขตอำเภอท่าชนะ จำนวน 400 คน ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t - test, F - test และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของScheffe'

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่ใช้บริการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 20 - 30 ปี สมรสแล้ว ระดับการศึกษามัธยมศึกษา อาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 คน ใช้บริการด้านสำนักงานสาธารณสุข และตำบลที่ใช้บริการคือ ตำบลประสงค์ ความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้านความพึงพอใจในการใช้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านอาคาร/สถานที่ ด้านพนักงานผู้ให้บริการ ด้านขั้นตอนการให้บริการ และด้านกระบวนการให้บริการ ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และประเภทการให้บริการ ต่างกันทำให้ความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 3

วิธีการวิจัย (Research Methodologies)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่ข้อมูลของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ กระบวนการเรียนรู้ของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ และความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง จากแบบประเมิน

3.1 พื้นที่ศึกษา

ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ตำบลหินตั้ง จังหวัดนครนายก เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการเก็บแบบสอบถามจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ และผู้เข้ารับการอบรม

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้แยกระหว่างผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพกับปริมาณ

3.2.1 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญครั้งนี้คือ

1. อาจารย์ ปัญญา บุลิเวดินทร์
2. คุณปรีชา หงอกสีมมา
3. คุณอันทิกา สโมสร
4. คุณชนิษฐา ชันชะลี
5. คุณกัณหา โทมนตรี
6. คุณประกาศิษ กรวยสวัสดิ

3.2.2 ทำการสุ่มสัมภาษณ์คณะสมาชิกสหกรณ์การปิ่นไทย จำนวน 7 คน ดังนี้คือ

1. คุณสมพร สุพร
2. ยุทธนา ถูกจริตต์
3. รัชต์กิตตณ จิรปริชานนท์
4. คณิตพงษ์ จงวรวิจวัฒน์
5. ขวัญใจ อนุรักษ์รัชดา
6. สุกลักษณ์ เสนมา
7. อำนวย ปิ่นเจริญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3 คณะสมาชิกสหกรณ์การบินไทย จำนวน 36 คน

3.3 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม
2. กล้องถ่ายภาพนิ่ง สำหรับถ่ายภาพขณะทำการสังเกตพฤติกรรมการสอนของทางศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ
3. เครื่องบันทึกเสียง สำหรับบันทึกเสียงสัมภาษณ์

3.4 วิธีการดำเนินงาน

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สอบถามข้อมูลจากอาจารย์ปัญญา ปุทธิเวดินทร์ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ภูมิรักษ์
3. ออกแบบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์
4. ประสานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอสัมภาษณ์
5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ตรวจสอบ จำแนกหมวดหมู่ เพื่อใช้สร้างแบบประเมิน
6. ร่วมการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการอบรม
7. เก็บแบบประเมินจากคณะสมาชิกสหกรณ์การบินไทย
8. สุ่มสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการอบรม
9. นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียง และศึกษาเพื่อการปรับปรุง
10. จัดทำรายงานการวิจัย เพื่อเป็นข้อเสนอแนะให้กับศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

3.5 วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการใช้สถิติการแจกแจงค่าความถี่ และร้อยละ โดยจะใช้การเก็บแบบประเมินและการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ และสรุปข้อมูลที่ได้ซึ่งควรมีการตรวจสอบความถูกต้องเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้องมาสรุปการวิจัยในครั้งนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงวิธีการเก็บข้อมูล

วัตถุประสงค์การวิจัย	ประเด็นการศึกษา	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล
1. เพื่อศึกษาพัฒนาการในการให้บริการของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดนครนายก	- ข้อมูลพัฒนาการในการให้บริการของศูนย์ภูมิรักษ์	- รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร, เว็บไซต์ - การสัมภาษณ์เชิงลึก	- ผ.อ. ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ - เจ้าหน้าที่ในศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ
2. เพื่อศึกษารูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดนครนายก	- รูปแบบการอบรม - กระบวนการในการจัดการอบรม - รูปแบบการสื่อสาร	- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม - การสัมภาษณ์เชิงลึก	- เจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ และวิทยากรประจำฐานเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดนครนายก	- ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในแต่ละฐานการเรียนรู้	- การสัมภาษณ์เชิงลึก - การใช้แบบประเมิน	- ผู้เข้ารับการอบรม หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

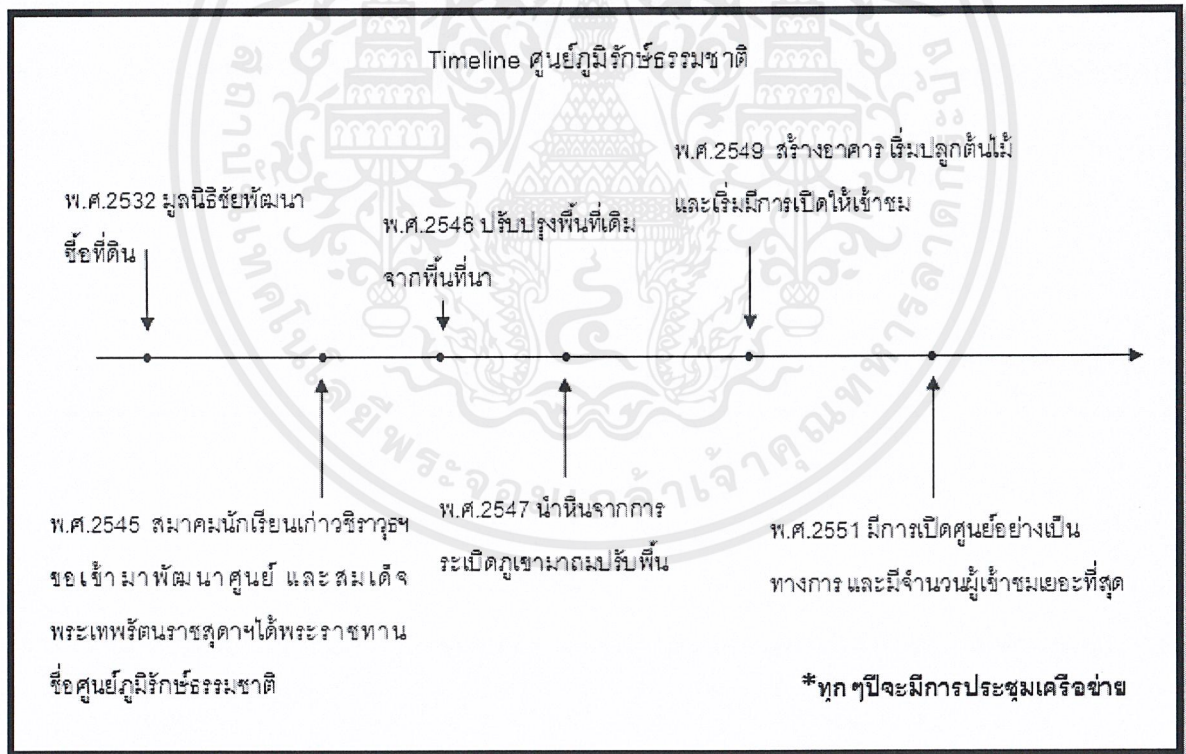
บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล (Findings and Results)

การศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จังหวัดนครนายก ได้ทำการเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากการการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการอบรม และเก็บแบบประเมินความพึงพอใจแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

4.1 พัฒนาการในการให้บริการของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

ในการพัฒนาต่างๆ ต้องมีจุดเริ่มต้น อาจจะแตกต่างกันตามลักษณะพื้นที่ และปัจจัยเสริมต่างๆ โดยทั้งนี้ทางศูนย์ภูมิรักษ์เองก็ได้ผ่านการพัฒนา และต้องใช้ปัจจัยต่างๆส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในปัจจุบันได้ โดยมีการเริ่มต้นของการพัฒนาดังนี้ (ภาพที่ 4.1)

ภาพที่ 4.1 พัฒนาการของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทบาทเริ่มแรกในการพัฒนาการให้บริการจากปี 2532 มูลนิธิชัยพัฒนาได้มาซื้อที่ดินจากชาวบ้านจากรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องจากทรงมองเห็นถึงความเจริญในอนาคต และในปี 2545 ทางสมาคมนักเรียนเก่าวิชาวุฒิชัยฯ ได้เสนอที่จะทำการสร้างศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ ความคิดของพระเจ้าอยู่หัว จึงได้ขออนุญาตมูลนิธิชัยพัฒนาเพื่อดำเนินการสร้าง เริ่มดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ในปี 2546-2547 ได้นำดินจากการระเบิดภูเขาเพื่อสร้างเขื่อนขุนด่านฯ มาปรับถมพื้นที่จากพื้นที่นา โดยปรับระดับพื้นที่ในรูปแบบการจำลองภูมิภาคของประเทศ เพื่อการแสดงแนวคิดให้เห็นได้เด่นชัด

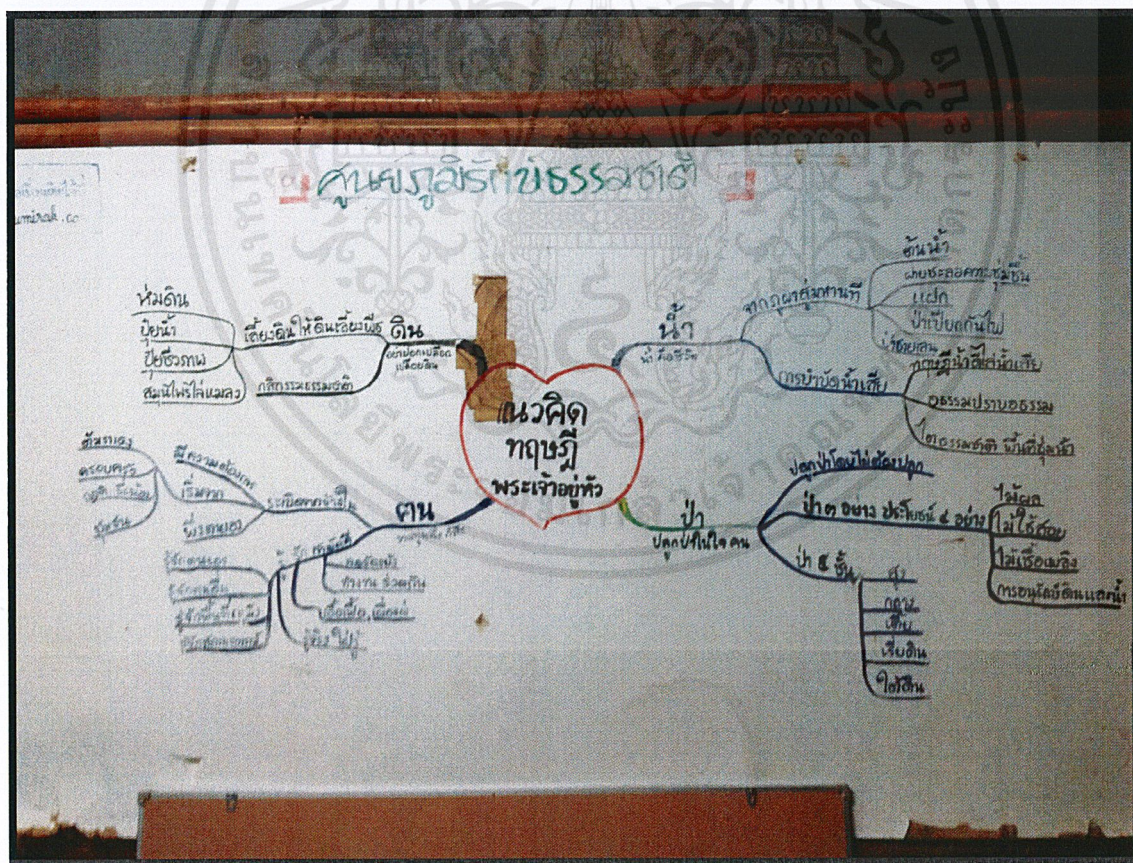
ในปีแรกที่ทำการปลูกพืชนั้นไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากดินที่นำมาจากการระเบิดภูเขานั้นขาดจุลินทรีย์ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเจริญเติบโตของพืช เพราะในช่วงนั้นยังขาดสภาพที่สามารถทำให้จุลินทรีย์อยู่ได้ จึงต้องทำการปรับปรุงดินตามปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การทำโดยเอาฟางหรือเศษใบไม้มาคลุมพื้นที่ทั้งหมด หรือเรียกว่าการห่มดิน แล้วจึงทำการรดน้ำ โดยบางครั้งจะมีการผสมน้ำหมักชีวภาพ เพื่อให้การสร้างจุลินทรีย์นั้นดีขึ้น (ภาพที่ 4.2) ในการสร้างที่อยู่ให้กับจุลินทรีย์ แล้วสำเร็จพร้อมกับในการปลูกต้นไม้ในอีก 2 ปีต่อมา ซึ่งในปี 2549 ได้มีการสร้างอาคารสำนักงานขึ้น ทั้งนี้เพื่อใช้ในการรับรองคณะที่เข้ามาชมสถานที่ ได้เริ่มให้บริการในการแนะนำศูนย์ในปี 2549 โดยมีผู้ที่สนใจเข้ามาชมเยอะที่สุดในปี 2551

ภาพที่ 4.2 การสร้างที่อยู่อาศัยให้จุลินทรีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทางศุนย์ภูมิรักษัธรรมชาติได้แบ่งแนวคิดทฤษฎีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น 4 หัวข้อหลัก คือ เรื่องดิน จะเกี่ยวข้องกับในเรื่องเลี้ยงดินให้ดินเลี้ยงพืช เช่น การหมักดิน ปุ๋ย หรือสมุนไพรรักษาโรค ในเรื่องดินก็จะเกี่ยวข้องกับอีกเรื่องคือหลักสิกรรมธรรมชาติ ต่อมาคือเรื่องน้ำ ก็จะมีในเรื่องการบำบัดน้ำเสีย หรือเรื่องจากภูผาสู่มหานครที่ ซึ่งจะเกี่ยวกับต้นน้ำ ฝาย อธรรมปราบอธรรม หรือป่าเปียกป้องกันไฟ เป็นต้น จากดิน น้ำ ต่อไปก็คือป่าจะแยกออกเป็น การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง หรืออีกเรื่องคือป่า 5 ชั้น โดยจะเน้นการปลูกป่าในใจคนให้คนสำนึกรักป่ามากขึ้น และในหัวข้อหลักเรื่องสุดท้ายคือเรื่องคน จะเป็นในเรื่องของ รู้ รัก สามัคคี และเรื่องระเบิดจากข้างใน โดยใน 4 เรื่องที่กล่าวมาจะจัดแสดงเป็นทั้งรูปแบบของทางพื้นที่ในศุนย์เอง และทั้งหลักสูตรในการอบรมที่ได้จัดขึ้นมา เพื่อต้องการให้เห็นถึงแนวคิดที่ชัดเจน (ภาพที่ 4.3)

ภาพที่ 4.3 หลักการของแนวคิดในการแสดงแนวคิดทฤษฎี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การบริหาร 4 ส่วนใหญ่ๆ คือ การบริหารจัดการดิน การบริหารจัดการน้ำ การบริหารจัดการป่า และการบริหารจัดการมนุษย์ (ภาพที่ 4.5)

ภาพที่ 4.5 ตัวอย่างสวนแสดงพิพิธภัณฑสถานสีเขียว

และแน่นอนว่าในการพัฒนานั้น จะต้องมีผู้นำ เพื่อที่จะนำทางไปสู่เส้นทางของการประสบความสำเร็จ โดยทางผู้นำมาตลอดของทางศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติก็คือ อาจารย์ ปัญญา ปุณฺณเวคินทร์ (ภาพที่ 4.6) ซึ่งเป็นผู้อำนวยการของศูนย์ภูมิรักษ์ในปัจจุบัน

โดยในอดีตดำรงตำแหน่งผู้จัดการสาขาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เรียนจบปริญญาโทจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยการค้นหาตนเองมาตลอดนั้น มาจนได้เจอกับตัวอย่างที่ตรงกับใจของท่าน ซึ่งโดยการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้จากคนที่เคยทำงานแต่งในตึก ต้องมาจับจอบผ่านความยากลำบาก ทั้งแดดร้อน ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นที่ผ่านๆมา แต่ไม่เคยที่จะย่อท้อในอุปสรรค และจากการเรียนรู้อยู่เสมอ เมื่อไม่รู้ก็หา ก็เรียนรู้ทั้งตามผู้รู้ หรือสถานที่ที่มีความรู้ที่ต้องการอยู่ ทำให้ผ่านอุปสรรคต่างๆมาได้จนเป็นศูนย์ภูมิรักษ์ในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.6 อาจารย์ ปัญญา ปุลิเวคินทร์ (คนกลาง)

จากการที่ได้ไปสังเกตแบบมีส่วนร่วมพบว่าทางศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติในช่วงเวลาหนึ่งก็ได้พบว่าจากการเปลี่ยนแปลงตลอดมากกว่าจะถึงปัจจุบันนี้ ทำให้ปัจจุบันทางศูนย์มีต้นไม้ดงงาม เต็มพื้นที่ของพื้นที่ศูนย์เกือบทั้งหมด และการจัดแยกเป็นสัดส่วนของแนวคิดทฤษฎีก็ทำได้อย่างเหมาะสม จากการที่ได้ลองขุดหรือปลูกลงต้นไม้ นั้น ก็ยังได้พบกับหินซึ่งคาดว่าเป็นส่วนที่นำมาจากการถมจากหินที่ระเบิดภูเขาจากการปรับปรุงพื้นที่ในช่วงแรกนั้นอยู่ ทำให้รู้ได้ว่ากว่าจะมาเป็นศูนย์ภูมิรักษ์ในปัจจุบัน หรือการเจริญเติบโตของต้นไม้ในศูนย์ ณ ปัจจุบันนั้นต้องผ่านความยากลำบากเท่าไร ซึ่งในตอนนี้มีสภาพที่สวยงาม ร่มรื่น สภาพแวดล้อมเหมาะแก่การอยู่อาศัย และอีกทั้งเหมาะแก่การที่จะเปิดให้บุคคลภายนอกเรียนรู้ด้วยเช่นกัน ทั้งในเรื่องของตัวผู้นำศูนย์นั้นมีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน โดยที่ยึดแบบอย่างคือพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงงานหนัก แต่ไม่เคยบ่น เพื่อประชาชนของพระองค์ ทำให้การที่มีผู้นำที่เข้มแข็ง ทั้งคอยสั่งสอนในเรื่องที่ผิด ตักเตือนให้ปรับปรุงแก้ไข หรือแม้กระทั่งลงมือทำเพื่อเป็นตัวอย่างให้ ทำให้ดูไปแล้วนั้นกำลังใจในการพัฒนาส่วนหนึ่งมาจากหัวหน้าศูนย์ที่มีความมุ่งมั่นในการที่จะแสดงแนวคิด และในเรื่องของตัววิทยากร หรือคือตัวเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่นั้นเอง ที่ตั้งใจทำในการพัฒนาและให้ความรู้เรื่อยมาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติพัฒนามาจนถึงปัจจุบัน (ภาพที่ 4.7)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.7 ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ (ปัจจุบัน)

ในการพัฒนาของศูนย์ภูมิรักษ์นั้นเริ่มต้นจากสิ่งที่เป็นปัญหา นั่นคือพื้นที่ซึ่งเป็นที่นา ทำให้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา ทั้งการใช้แนวคิดทฤษฎีมาเพื่อการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด แต่โดยรวมก็ยังคงต้องใช้เวลาไปมากอยู่ดีถึง 2 ปี กว่าที่จะมาเป็นศูนย์ภูมิรักษ์ในปัจจุบัน กว่าที่ดินไม้แต่ละต้นจะเติบโตขึ้นมาได้ ต้องใช้เวลานาน ทำให้ได้ประสบการณ์ที่เพียงพอแก่การที่จะเผยแพร่ต่อไป ทั้งนี้ทั้งนั้นการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ก็ต้องการผู้นำที่มีประสิทธิภาพ อาจารย์ปัญญา ปุณณิณทร์ ซึ่งเป็นผู้นำในการพัฒนาครั้งนี้ เป็นผู้นำที่มีความเข้มแข็ง ตั้งมั่น ตั้งใจ จนทำให้ปัจจุบันศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ประสบความสำเร็จขึ้นมาได้ดัง ณ ปัจจุบัน

4.2 รูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

ในการอบรมที่ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติจะมีวิทยากรซึ่งจะคอยให้ความรู้ และพาเดินชมศูนย์ โดยจะต้องโทรแจ้งเวลาและกำหนดการ ซึ่งทางศูนย์ได้เปิดให้เข้าอบรมได้ตลอดทั้งปี และมีที่พักสำหรับคณะผู้เข้าอบรมที่ต้องการอีกด้วย โดยจะแบ่งตามหลักสูตรดังนี้

การอบรมแบบครึ่งวัน จะเป็นการเดินแนะนำศูนย์โดยวิทยากร ตามแต่ทางคณะที่เข้ามา ต้องการอาจจะเป็นช่วงเช้า หรือช่วงบ่ายก็ได้ ซึ่งจะได้พบกับในสองส่วนคือ พิพิธภัณฑธรรมชาติที่มีชีวิต และพิพิธภัณฑแสง สี เสียง (ภาพที่ 4.8) ในกรณีที่มาช่วงเช้า ถ้าต้องการอาหารในช่วงบ่าย สามารถสั่งให้ทางศูนย์ทำได้ โดยคิดคนละ 30 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

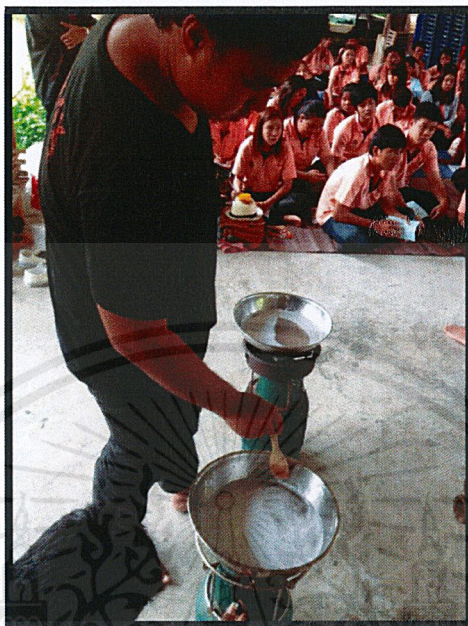

ภาพที่ 4.8 การพาเดินแนะนำศูนย์

การอบรมแบบ 1 วัน จะคล้ายกับแบบครึ่งวันในช่วงแรกคือ จะมีการพาเดินแนะนำศูนย์ และชมพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต และพิพิธภัณฑ์แสง สี เสียง หลังจากนั้นช่วงบ่ายจะเป็นการลงฐานการเรียนรู้ (ภาพที่ 4.9) ซึ่งจะสามารถเลือกเรียนการทำผลิตภัณฑ์ โดยใช้ส่วนผสมเป็นสมุนไพรจากธรรมชาติ หรือจะเป็นการแะมือ แะเท้า การพอกหน้า แล้วแต่ว่าทางคณะต้องการการเรียนรู้อะไร จากนั้นจึงเสร็จการอบรม

การอบรมแบบ 2 วัน 1 คืน ในวันแรกก็จะคล้ายกับการอบรมแบบ 1 วัน แต่หลังจากนั้น ช่วงเย็นประมาณ 1 ทุ่ม เพื่อให้ทางคณะที่เข้ามาอบรมได้พักรับประทานอาหาร หรืออาบน้ำ ก็จะเป็นกิจกรรมให้ชมวิถีทัศน์ และสรุปความรู้ที่ได้ในวันนั้น จากนั้นจึงให้แยกย้ายกลับไปพักผ่อนยังที่พัก ต่อมาในช่วงเช้าจะมีกิจกรรมการออกกำลังกายในช่วงเช้า จะเป็นฐานพลังกาย+พลังใจ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเตรียมพร้อมในการอบรมต่อไป และก่อน 8 โมงเช้าจะมีการเข้าแถวเพื่อเคารพธงชาติ (ภาพที่ 4.10) ก่อนจะดำเนินกิจกรรมต่อไป โดยกิจกรรมในช่วงเช้าระหว่าง 9.00-10.30 น. จะเป็นการแลกเปลี่ยนใน 2 หัวข้อคือ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และวิกฤตต่างๆของโลก/ไทย โดยอาจารย์ ปัญญา ปุติเวดินทร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.9 การลงฐานเรียนรู้การทำสบู่

ส่วนช่วง 10.30-12.00 น. จะเป็นการแลกเปลี่ยนในเรื่องของหลักกสิกรรมธรรมชาติ โดยคุณปรีชา หงอกสิมมา (ภาพที่ 4.11) โดยจะเริ่มแรกจะบรรยายก่อน หรืออาจจะมีการเปิดวิดีโอทัศน์ให้ชม แล้วจึงมีการแลกเปลี่ยนต่อผู้เข้าร่วมอบรม จากนั้นจะพักช่วงบ่ายและต่อมาจะเป็นการลงฐานเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ การสร้างบ้านดิน หรือการเผาถ่าน หลังจากเสร็จแล้วก็จะจบในการอบรมแบบ 2 วัน 1 คืน

ภาพที่ 4.10 เคารพธงชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.11 กิจกรรมการแลกเปลี่ยน

ในการอบรมแบบ 3 วัน 2 คืน สิ่งที่เพิ่มเติมขึ้นจากแบบ 2 วัน 1 คืนคือ หลังจากการลงฐานเรียนรู้ในช่วงบ่ายของวันที่ 2 แล้วนั้น ช่วงเย็นประมาณ 1 ทุ่ม จะมีการเปิดวิดีโอทัศน์ให้ชม และจะมีการสรุปกิจกรรมประจำวันว่าได้รับประโยชน์ ความรู้อะไรในวันนี้ โดยจะสนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ เมื่อเสร็จจึงจะให้ผู้เข้าอบรมพักผ่อน ในช่วงเช้าของวันที่ 3 ก็ยังมีการออกกำลังกายในช่วงเช้า และมีการเคารพธงชาติ เหมือนในวันที่ 2 หลังจากนั้นจะเป็นการให้ชมวิดีโอทัศน์ในเรื่อง เชื้อไฟแห่งความหวัง และมีการแลกเปลี่ยนเช่นในวันที่ 2 จากนั้นช่วงประมาณ 10.30 น. ก็จะเป็นการทดลองทำแผนชุมชน และเป็นการเสร็จการอบรมในแบบ 3 วัน 2 คืน

การอบรมแบบ 4 วัน 3 คืน ในการอบรมนี้ สิ่งที่จะเพิ่มเติมขึ้นมาคือ การออกศึกษางานนอกสถานที่ บ้านลุงไสว ศรียา ในช่วงเช้าของวันที่ 3 โดยตอนเช้าของทุกวันก็จะมีกิจกรรมเดิมคือ การกำลังกายในช่วงเช้า และการเคารพธงชาติก่อนจะดำเนินการในการอบรมต่อไป เนื่องจากมีช่วงเวลาที่เพิ่มขึ้นมากทำให้สามารถมีการลงฐานเรียนรู้ได้มากขึ้น เช่นในช่วงบ่ายของวันแรกนั้นจะสอนสมุนไพร หรือสมุนไพรหลวงสมุนไพร ในช่วงบ่ายของวันที่ 2 ก็จะเป็นการลงฐานเรียนรู้แม่มือ-แม่เท้า (ภาพที่ 4.12) การทำน้ำคอลลอยด์ แชมพูสมุนไพร หรือจะเป็นน้ำยาเอกเนกประสงค์ ส่วนวันที่ 3 จะเป็นฐานเรียนรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ย การเผาถ่าน การสร้างบ้านดิน ซึ่งเวลาที่มากขึ้นทำให้การได้เรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ 4.12 ลงฐานเรียนรู้แม่มือ-แม่เท้า

ในรูปแบบการอบรมสุดท้ายคือ หลักสูตร 5 วัน 4 คืน สิ่งที่เพิ่มเข้ามาคือในการลงฐานเรียนรู้จะเพิ่มเป็น 4 วัน ของในช่วงบ่ายตั้งแต่วันที่ 1-4 ของวันที่มาเข้าอบรม และกิจกรรมการแลกเปลี่ยนก็จะมีเพิ่มขึ้นโดยจะให้รับชมวิดีโอที่คนต่างๆ เพิ่มขึ้น เช่น ฝรั่งหัวใจไทย ธนาคารต้นไม้ และอื่นๆ จะมีการออกไปศึกษางานนอกสถานที่เหมือนกับแบบ 4 วัน 3 คืน สิ่งที่เหมือนกันคือ ทุกเช้าจะมีการออกกำลังกาย และการเคารพธงชาติ ในช่วงของเช้าของวันแรกจะมีการทำข้อตกลง และการเดินศึกษาพหุชุมชน ในทุกๆช่วงเย็นก็จะมีกิจกรรมรูปรูปเหมือนกัน

ในรูปแบบการจัดการอบรมนั้น ก่อนที่คณะที่จะเข้ารับการอบรมจะเข้ามา จะมีการประชุมเพื่อแบ่งงานแก่วิทยากร และเพื่อให้ทราบหน้าที่ของตน ถ้ามีการเข้าพักในบ้านพักของศูนย์ก็จะมีเตรียมพร้อมทำความสะอาดก่อนล่วงหน้า โดยจะเป็นวิทยากรในศูนย์ช่วย และแบ่งงานกันทำ เช่นเดียวกันถ้าคณะที่มาเข้ารับการอบรมกลับ ก็จะช่วยกันเก็บอุปกรณ์มาทำความสะอาด เช่น เครื่องนอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม เป็นต้น

หลังจากที่ได้แบ่งงานแล้ว ในวันต่อมาก็จะแยกทำงานในส่วนของตน ซึ่งอาจจะมีจัดเตรียมสถานที่ ที่พัก เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมฐานการเรียนรู้ เมื่อคณะเข้ามาก็จะเข้าต้อนรับ และแนะนำประวัติศูนย์เบื้องต้น และจะพาเดินชมในศูนย์ซึ่งจะแบ่งเป็นสัดส่วน ในกรณีที่มีผู้เข้าร่วมการ

อบรมมาเป็นจำนวนมากก็จะมีแบ่งกลุ่ม เพื่อให้ง่ายต่อการเดินชม การรับฟังความรู้จากวิทยากร และสะดวกในการสอบถามข้อสงสัยได้ง่าย

ในการลงฐานการอบรมนั้นก็จะมีการแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มเล็ก เพื่อให้สะดวกในการอบรม และผู้เข้ารับการอบรมสามารถได้ปฏิบัติได้อย่างทั่วถึง ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ สามารถสอบถามข้อสงสัยได้จากวิทยากรอย่างเต็มที่ (ภาพที่ 4.13)

ภาพที่ 4.13 การแบ่งกลุ่มในการอบรม

การลงฐานการเรียนรู้ก็จะมีแบ่งออกไปอีก นอกจากการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพร จะมี 4 อย่าง คือ

1. ฐานการทำปุ๋ยหมัก / น้ำหมักชีวภาพ (ภาพที่ 3.14) โดยจะมีการสอนขั้นต้น เช่น ส่วนผสม สัดส่วนของวัตถุดิบที่ใช้ และต่อมาจะเป็นการลงมือปฏิบัติจริงซึ่งจะทำให้ผู้ที่มาเข้ารับการอบรมเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น
2. ฐานการสร้างบ้านดิน สามารถอยู่อาศัยได้จริง โดยจะมีการสอนทำเพียงเล็กน้อยให้เห็นแนวทาง เพราะมีขั้นตอนอีกมากกว่าจะได้เป็นบ้านที่ต้องการ
3. ฐานการเผาถ่าน (ภาพที่ 3.15) โดยจะเป็นการสอนทฤษฎี และจะปฏิบัติเพียงเล็กน้อย เพราะในการเผาถ่านต้องใช้เวลาที่นานกว่าจะได้ผลิตภัณฑ์ออกมา
4. การทำอิฐ (ภาพที่ 3.16) จะเป็นการทำอิฐขึ้นมา เพื่อใช้เอง และประหยัดต้นทุนในการใช้จ่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.14 การลงฐานปุ๋ยหมัก / น้ำหมักชีวภาพ

ภาพที่ 3.15 การลงฐานการเผาถ่าน

ภาพที่ 3.16 การลงฐานการทำอิฐ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วงในการแลกเปลี่ยนกันในหัวข้อที่ทางศูนย์ได้กำหนด โดยจะให้ความรู้ในการเปิดวิดิทัศน์ หรือใช้สื่อในการนำเสนอความรู้ และเปิดช่วงให้แลกเปลี่ยน ชักถามข้อสงสัยต่างๆแก่ผู้เข้าร่วมการอบรม โดยสุดท้ายของทุกวันจะมีการสรุปกิจกรรมโดยอาจจะมีเสนกิจกรรมเล็กน้อย เพื่อสรุปความรู้ที่ได้ในวันนั้น โดยให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีส่วนร่วมมากที่สุด

ด้านวิทยากรนั้นในรูปแบบของการสื่อสาร จะมีการพัฒนาอยู่เป็นประจำเนื่องจากการรับคณะต่างๆเข้าร่วมรับการอบรมอยู่เป็นช่วง ในการสื่อสารมีจึงมีความเป็นมิตรกับผู้เข้าร่วมการอบรม และจะต้องปรับตัวเข้ากับผู้เข้าร่วมการอบรมในรูปแบบต่างๆ เช่น อายุ สถานะ คำพูดซึ่งจะต้องแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมการอบรมให้เข้าใจได้ง่าย เพราะฉะนั้นจะต้องมีการพัฒนาการสื่อสารอยู่ตลอด เพื่อให้รับกับสถานะการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้กับกลุ่มผู้เข้าร่วมการอบรม

จากการได้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมจะพบว่า การสื่อสารของวิทยากรจะมีความคล่องแคล่ว สามารถสื่อสารให้ผู้เข้าร่วมการอบรมเข้าใจได้ง่าย บางครั้งมีการสอดแทรกความสนุก ทำให้การบรรยายมีบรรยากาศดีอยู่เสมอ อีกทั้งยังได้ความรู้ต่างๆเพิ่มมากขึ้น เกี่ยวกับสมุนไพรรหรือการทำ การเกษตรเองก็เช่นกัน สามารถทำให้นำไปปรับใช้ได้ง่าย ในการแลกเปลี่ยนก็จะได้ความรู้ การใช้ ความคิด การใช้ความกล้าในการเสนอความคิด ไม่ว่าจะถูกผิดหรืออย่างไร ทำให้บางครั้งเกิดความเข้าใจ หรือความตะหนักในหัวข้อที่ทำการแลกเปลี่ยนกัน

โดยจากการหลักสูตรการอบรมสามารถแบ่งไปได้หลายวันนั้น จะทำให้เห็นว่ายิ่งหลักสูตรในการอบรมจำนวนวันที่เพิ่มขึ้นมากเท่าใด ความรู้ที่ได้จากการอบรมก็จะได้เพิ่มมากขึ้น เพราะสามารถที่จะได้ลงฐานการเรียนรู้ได้เพิ่มขึ้น สามารถที่จะแลกเปลี่ยนในหัวข้อต่างๆ กับวิทยากรของทางศูนย์ได้เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ได้เข้าใจหลักการแนวคิดทฤษฎีเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์เนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถชี้้นำในการนำไปปรับใช้ได้ในชีวิตประจำวัน หรืออาจจะเปลี่ยนความรู้เป็นมูลค่าต่อเนื่องในอนาคตได้ หรือเมื่อประสบความสำเร็จในการนำไปใช้แล้วนั้น จะนำมาเพื่อจะขยายความรู้ให้กับผู้อื่นต่อไป เพื่อเป็นการช่วยขยายแนวคิดทฤษฎีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ดียิ่งขึ้น

4.3 ศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

จากการแจกแบบประเมินความพึงพอใจในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน 45 คน ได้รับแบบประเมินกลับคืนมาจำนวน 36 ชุด ได้ข้อมูลดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 52.80 ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.40 รองลงมาเป็น 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.80 และ 19.40 ตามลำดับ การศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.90 ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัท/เอกชน คิดเป็นร้อยละ 58.3 (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลของผู้เข้าร่วมการอบรม

ข้อมูล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	17	47.20
หญิง	19	52.80
อายุ		
31-40 ปี	3	8.30
41-50 ปี	16	44.40
51-60 ปี	10	27.80
61 ปีขึ้นไป	7	19.40
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	16.70
ปริญญาตรี	23	63.90
สูงกว่าปริญญาตรี	7	19.40
อาชีพ		
บริษัท/เอกชน	21	58.30
อื่นๆ	15	41.70
รวม	36	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความพึงพอใจด้านเนื้อหา / ความรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมในเรื่องเนื้อหา / ความรู้ สอดคล้องกับความต้องการพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 97.20 รองลงมาคือ ความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 2.80 ในเรื่องการจัดแบ่งเวลาของเนื้อหา / ความรู้แต่ละเรื่อง เหมาะสมพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 72.20 เอกสารประกอบการอบรม พบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเรื่องความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน/ชีวิตประจำวันพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 97.20 รองลงมาเป็นความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 2.80 (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ความพึงพอใจด้านเนื้อหา / ความรู้

ความพึงพอใจด้านเนื้อหา / ความรู้	มาก		ปานกลาง		น้อย	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เนื้อหา / ความรู้ สอดคล้องกับ ความต้องการ	35	97.20	1	2.80	-	-
2. การจัดแบ่งเวลาของเนื้อหา/ความรู้ แต่ละเรื่องเหมาะสม	26	72.20	10	27.80	-	-
3. เอกสารประกอบการอบรม ระดับมาก	18	50.00	16	44.40	2	5.6
4. ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปปรับใช้ ในการปฏิบัติงาน / ชีวิตประจำวัน	35	97.20	1	2.80	-	-

ความพึงพอใจด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมในเรื่องการจัดห้อง บริเวณพื้นที่ เหมาะสมกับหัวข้อการฝึกอบรมพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 72.20 รองลงมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 27.80 ในเรื่องขนาดห้องประชุมมีความเหมาะสมกับผู้เข้าร่วมอบรมพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 80.60 เรื่องสื่อ/อุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรมพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 72.20 และในเรื่องการกำหนดรูปแบบ / กิจกรรมพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 69.4 รองลงมาเป็นความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 30.6 (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ความพึงพอใจด้านสถานที่ / สิ่งอำนวยความสะดวก

ความพึงพอใจด้านสถานที่ / สิ่ง อำนวยความสะดวก	มาก		ปานกลาง		น้อย	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การจัดห้อง บริเวณพื้นที่เหมาะสม กับหัวข้อการฝึกอบรม	26	72.20	10	27.80	-	-
2. ขนาดห้องประชุมมีความเหมาะสม กับผู้เข้าร่วมอบรม	29	80.60	7	19.40	-	-
3. สื่อ / อุปกรณ์ ประกอบการ ฝึกอบรม	26	72.20	10	27.80	-	-
4. การกำหนดรูปแบบ / กิจกรรม	25	69.40	11	30.60	-	-

ความพึงพอใจด้านวิทยากร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมในเรื่องความรอบรู้ในหัวข้อวิชาของวิทยากรพบว่าส่วนใหญ่ให้ความพึงพอใจในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก จากผู้เข้าร่วมตอบแบบประเมิน ในเรื่องวิทยากรมีเทคนิค/วิธีการในการถ่ายทอดให้เข้าใจง่ายพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 97.20 เรื่องการตอบข้อซักถามที่ชัดเจน ตรงประเด็นพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 94.40 เรื่องกิจกรรมการแต่งกายพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 72.20 เรื่องวิทยากรกระตือรือร้นเต็มใจในการให้บริการพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึง

พอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 97.20 และในเรื่องบุคลิกภาพโดยรวมของวิทยากรพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 91.70 รองลงมาเป็นความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 8.30 (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจด้านวิทยากร

ความพึงพอใจด้านวิทยากร	มาก		ปานกลาง		น้อย	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
1. ความรอบรู้ในหัวข้อวิชาของวิทยากร	36	100.00	-	-	-	-
2. วิทยากรมีเทคนิค/วิธีการในการถ่ายทอดให้เข้าใจง่าย	35	97.20	1	2.80	-	-
3. การตอบข้อซักถามที่ชัดเจน ตรงประเด็น	34	94.40	2	5.60	-	-
4. กิริยามารยาท การแต่งกาย	26	72.20	10	27.80	-	-
5. วิทยากรกระตือรือร้นเต็มใจในการให้บริการ	35	97.20	1	2.80	-	-
6. บุคลิกภาพโดยรวมของวิทยากร	33	91.70	3	8.30	-	-

จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมอบรมคณะสมาชิกสหกรณ์การบินไทยจำนวน 7 ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูลดังนี้

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกคณะสมาชิกสหกรณ์การบินไทย ผู้เข้าร่วมการอบรมจะมีความสนใจในการเรียนรู้กิจกรรมทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมการอบรมจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในอนาคต หรือหลังจากการเกษียณงาน เพื่อการนำมาหารายได้เพิ่มเติมในชีวิตประจำวัน และมีส่วนหนึ่งของผู้เข้าร่วมการอบรมจะขึ้นขอรับการทำการเกษตรเป็นทุนเดิม จึงมาเพื่อการหาความรู้เพิ่มเติมอีกทางหนึ่ง ดังเช่นจากการสัมภาษณ์โดยยกตัวอย่างดังนี้

"ความพึงพอใจมากนะ เพราะการที่ได้มานี้ได้ความรู้เยอะมาก สามารถนำไปใช้ได้ และก็เป็นวิทยากรในการหารายได้เสริมในอนาคต และหลังจากการเกษียณงาน วิทยากรก็ให้ความรู้ดี"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เข้าใจง่าย เป็นกันเอง โดยส่วนตัวมีความสนใจในการทำกรเกษตร ชอบธรรมชาติ ทำให้การมาครั้งนี้ ได้รู้อะไรหลายอย่างเพิ่มขึ้น และคิดว่าจะนำไปใช้ในอนาคตด้วย" (สมพร สุพร, 2556)

"ก็โดยปกติเป็นคนชอบทางนี้อยู่แล้วนะ ชอบทำเกษตร ชอบปลูกพืช ส่วนที่บ้านจะมีสวนเล็กๆ อยู่ ก็จะปลูกพืชไว้กิน พวกพืชสวนครัวพวกนี้แหละ ถ้าถามเรื่องของวิทยากรก็ดีนะ ให้ความรู้แล้วก็เข้าใจง่าย สื่อสารได้ดีเลยทีเดียว ทำให้ได้เข้าใจเรื่องต่างๆ ได้ง่าย และได้ความรู้เพิ่มขึ้นมาก ในสถานที่ของ ศูนย์ก็ดี เป็นธรรมชาติน่าอยู่ รมรื่น เพราะเป็นคนชอบธรรมชาติอยู่แล้ว โดยรวมแล้วก็พึงพอใจดีนะ" (รัชตกิตตณ จิรปริชานนท์, 2556)

และในการอบรมนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว หรือเผยแพร่ต่อผู้ที่สนใจ ทางด้าน บรรยายภาคในศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาตินั้นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่ามีความร่มรื่นดี และมีความเป็นธรรมชาติ แบ่งสัดส่วนในการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ดังเช่นจากการสัมภาษณ์ดังนี้

"เป็นที่ที่มีความร่มรื่นดีนะ ดูเป็นธรรมชาติน่าอยู่จริงๆ เรื่องความรู้ก็ได้อะไรต่างๆ เพิ่มขึ้นจาก วิทยากร เพราะวิทยากรให้ความรู้เข้าใจง่าย ทั้งการพูด การยกตัวอย่างก็ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น ก็โดยรวม แล้วถ้าให้ระดับก็คิดว่าน่าจะอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมากอยู่แล้ว เพราะทั้งจากธรรมชาติที่ได้เห็นในตัวของที่นี้ แล้ว และวิทยากรที่ให้ความรู้ แล้วก็ความรู้ที่ได้จากวิทยากรนี้ละ คิดว่าสามารถนำไปทำต่อในอนาคต ได้ มีแต่อะไรที่น่าสนใจจริงๆ" (อำนาจ ปิ่นเจริญ, 2556)

"ก็เริ่มที่โดยส่วนตัวเป็นคนชอบที่แบบนี้อยู่แล้ว ชอบธรรมชาติ ชอบไปที่ที่มีธรรมชาติดีๆ แบบนี้ บ่อยตามจังหวัดต่างๆ ที่มาอบรมที่นี้ก็คิดว่าจะมาหาความรู้แบบนี้จะง่ายกว่า การจะไปลองทำเอง ก็เพราะว่าตัวเองยังไม่ค่อยมีความรู้ด้านนี้สักเท่าไรนะ การที่มาอบรมนี้ก็สามารนำไปปรับใช้ได้ ง่าย วิทยากรก็น่ารัก ในการอบรมก็สอนให้เข้าใจได้ง่ายดี สนุก มีมุขตลกเล็กๆ น้อยๆ แทรกเสมอ ทำให้ บรรยายดีไม่น่าเบื่อ ส่วนสถานที่ก็ดีเป็นธรรมชาติ เข้ากับความชอบเข้ากับความชอบที่บอกไปตอนแรก นะ ก็ถ้าให้ระดับก็จะให้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก" (สุภลักษณ์ เสนมา, 2556)

มีข้อเสนอแนะบางอย่างเช่น ควรมีการพัฒนาความสะอาดในบางส่วนของพื้นที่ในศูนย์ เช่น จากการสัมภาษณ์คุณขวัญใจ อนุรักษ์รัชดา ดังนี้

"คิดว่าจะในศูนย์นี้ก็ทำดีแล้วละ และสิ่งที่ทำในสถานที่ก็ถือว่าแสดงแนวคิดทฤษฎีของพระ เจ้าอยู่หัวได้ดี ถือว่าเป็นที่เรื่องดีที่มีสถานที่แบบนี้อยู่ เพราะจะได้รักษาแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ของ พระองค์ไว้ ส่วนในศูนย์ดูมีความเป็นธรรมชาติน่าอยู่ ตัวของวิทยากรเองก็ให้ความรู้ได้ดีนะ แต่น่า จะต้องพัฒนาให้มีความสวยงามเพิ่มขึ้น และให้สะอาดยิ่งขึ้นในบางพื้นที่ ส่วนตัวแล้วให้อยู่ใน

เกณฑ์ที่ดีแล้วละ เพราะความรู้ก็ได้มากและแถมการที่เป็นแบบอย่างให้กับคนอื่นแสดงแนวคิดแบบนี้ น่าชื่นชมจริงๆ” (ขวัญใจ อนุรักษ์รัชดา, 2556)

ทางด้านวิทยากรผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นว่า มีความสามารถในการสื่อสารได้ดี สามารถทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจได้ง่ายในการเรียนรู้ดินและน้ำศูนย์ และการเรียนรู้ตามพื้นที่ต่างๆที่ได้จัดไว้ อีกทั้งวิทยากรมีความเป็นกันเอง ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ในการสอบถามความรู้เพิ่มเติมจึงทำได้ง่าย จึงทำให้ได้ความรู้เต็มที่ในการอบรมครั้งนี้ โดยรวมแล้วผู้เข้าร่วมการอบรมจะให้ความเห็นตรงกันว่า มีความพึงพอใจในการอบรมครั้งนี้มาก จากหลายสิ่งที่ได้รับจากการอบรม ดังเช่นจากการสัมภาษณ์ดังนี้

“ก็สถานที่ที่มีความเป็นธรรมชาติดี ร่มรื่น ส่วนวิทยากรก็สื่อสารได้ดี เข้าใจง่ายนะ ดูๆแล้วก็ เป็นกันเองดี จะไม่น่าเบื่อ หรืออึดอัด โดยความรู้ที่ได้มานี้ก็คิดว่าจะนำเอาความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ครอบครัว รวบรวมแล้วชอบทุกอย่างในศูนย์นี้ธรรมชาติก็ดี มาแล้วได้ความรู้ต่างๆเพิ่มขึ้นอีก อย่างพวก ผลิตภัณฑ์ แชมพู สบู่ ก็คิดว่าดีแล้วในการที่ได้มาอบรมครั้งนี้ละ” (ยุทธนา ฤกษ์จิตรต์, 2556)

“วิทยากรดีมากนะ ให้ความรู้ได้ดี พูดคุยสนุก เข้าใจง่าย โดยส่วนตัวแล้วคิดว่าวิทยากรนี้มีความเสียสละในการที่ดูแลสถานที่ที่เป็นที่แสดงแนวคิดของพระเจ้าอยู่หัว ถือว่าดีมาก ๆ ด้านสถานที่ก็ ปกติชื่นชอบแบบนี้อยู่แล้ว ชอบธรรมชาติชอบอะไรแบบนี้ ก็รวมๆเป็นธรรมชาติดี แบ่งสัดส่วนได้ดี ทำให้สามารถนำไปใช้ได้จริง และคิดว่าจะนำไปลองใช้กับทางที่บ้าน ก็มีความรู้สึกดีนะ พึงพอใจมาก จากความรู้ที่ได้ และก็สถานที่ที่เป็นธรรมชาติของที่ศูนย์” (คณิตพงษ์ จงวรกิจวัฒนา, 2556)

และจากประสบการณ์ในการร่วมการอบรม ทำให้มีความรู้สึกว่ ในศูนย์นั้นมีความเป็นธรรมชาติดีอยู่แล้ว และแยกเป็นสัดส่วนในการเรียนรู้ให้เข้าใจง่าย ให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน ด้านวิทยากรนั้นก็มีความเป็นกันเอง มีการแทรกมุข หรือแทรกความสนุกเป็นช่วงๆ ในการอบรมก็จะพยายามทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมเข้าใจง่าย ทั้งการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีความสุขไม่มีความเบื่อหน่ายจากสภาพแวดล้อม ทั้งตัววิทยากรเองก็เช่นกัน และได้ความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมากในการทำ เกษตร หรือสามารถนำไปใช้จริงได้กับตัวเอง ไม่ว่าจะในปัจจุบัน หรือในอนาคต

ข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจและการสัมภาษณ์ผู้ที่มาเข้าร่วมการอบรม จะพบได้ว่า ใกล้เคียงกันในทุกเรื่อง เช่น เรื่องของความเป็นธรรมชาติ สภาพธรรมชาติภายในของศูนย์ ภูมิทัศน์ ธรรมชาติ ในส่วนของความรู้ที่ได้รับก็จะพึงพอใจมาก เนื่องจากมีส่วนใหญ่สนใจในการทำเกษตร อยู่แล้ว หรือชื่นชอบแนวคิดทฤษฎี อยากที่จะเรียนรู้ สอดคล้องกับหลักสูตรการอบรมทำให้ระดับความ

พึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ที่มากเป็นส่วนใหญ่ และส่วนของวิทยากรก็ในการให้ความรู้ การสื่อสาร ความ เป็นกันเองซึ่งโดยรวมสามารถทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ความรู้ที่เหมาะสม และปรับใช้ได้เป็นอย่างดี

4.4 วิจารณ์ผล

ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลออกมาจะเห็นได้ว่าหลักสูตรของทางศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ นั้น สอดคล้องกับทฤษฎีการฝึกอบรม เพราะสามารถเพิ่มความรู้ และทัศนคติที่ถูกต้องแก่ผู้มาเข้าร่วมได้ เป็นอย่างดี ซึ่งในทฤษฎีการอบรมแบ่งเป็น 3 อย่างคือ มีหลักสูตรดี วิทยากรดี และการจัดการดี เนื่องจากมีหลักสูตรการฝึกอบรมที่ดีแบ่งให้เหมาะสมตามเวลาที่ต้องการได้ และตรงตามเป้าหมายใน การสื่อสาร เพื่อที่จะให้ได้ความรู้ที่เหมาะสมแก่การนำไปปรับใช้จริงได้ และจากประสบการณ์ของ วิทยากรจากการดำเนินงาน ทำให้สามารถสื่อทำความเข้าใจได้ง่าย และมีการปรับตัวเข้ากับผู้มาเข้า รับการอบรมในหลายรูปแบบ ได้แลกเปลี่ยนทำให้เกิดการพัฒนาความรู้ยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้การอบรม มีประสิทธิภาพมากขึ้น สุดท้ายในการจัดการตลอดหลักสูตรสามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอด ในเรื่องของ เวลา หรือการเรียนรู้ในฐานทำผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือการลงฐานทำปุ๋ยหมัก ฐานสร้างบ้านดิน เพราะ วิทยากรทุกคนในศูนย์นี้สามารถให้ความรู้ได้ สามารถสลับหน้าที่ได้ ทำให้การดำเนินการอบรมไม่มื การติดขัด ทั้งหมดซึ่งสอดคล้องกับการทฤษฎีการฝึกอบรมทำให้ หลักสูตรของทางศูนย์ภูมิรักษ์โดยรวม แล้วมีคุณภาพเหมาะสมในการเข้าไปฝึกอบรม

และจากการศึกษาความพึงพอใจผู้เข้าร่วมการอบรมกลุ่มสหกรณ์การบินไทย จำนวน 36 คน โดยการใช้แบบประเมินความพึงพอใจใน 3 ด้าน และจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการอบรม ผลการวิจัยพบว่าความสอดคล้องกันในการให้บริการที่ว่า จะต้องมืสถานที่ที่เหมาะสม บุคลากร เหมาะสมในการดำเนินงาน และมีประสิทธิภาพในการให้บริการ เช่น เรื่องวิทยากรมีเทคนิค/วิธีการใน การถ่ายทอดให้เข้าใจง่ายพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 97.20 หรือเรื่อง บุคลิกภาพโดยรวมของวิทยากรพบว่าอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 91.70 ซึ่งจาก การสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมอบรมก็ให้ความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ของคุณปริญญา เพชรรุ่งฟ้า และคณะ (2553)

บทที่ 5

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ (Conclusions and Recommendation)

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ของ ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

พัฒนาการในการให้บริการของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ในช่วงปีแรกในช่วงปี 2546-2547 นั้น ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากเป็นช่วงปรับสภาพพื้นที่จากพื้นที่ที่เป็นนามาก่อนซึ่งสภาพดิน ไม่เหมาะสมแก่การปลูกพืชมากนัก ทำให้ต้องมีการปรับสภาพพื้นดิน โดยใช้หลักแนวคิดทฤษฎีของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ในการดำเนิน จึงทำให้ในการปรับปรุงนั้นประสบความสำเร็จขึ้นมา ได้ โดยใช้เวลาดัง 2 ปี ในการปรับปรุงพื้นที่ และในการพัฒนาแบ่งพื้นที่ตามแนวคิดทฤษฎีของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้นในการศึกษาของทั้งผู้เข้าอบรมและผู้เข้า มาเยี่ยมชมทางศูนย์ภูมิรักษ์ ในช่วงปี 2549 มีการเปิดให้เข้าชมในศูนย์ และได้มีการสร้างอาคาร สำนักงานขึ้นเพื่อรับรองคณะที่เข้ามาสถานที่ในศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งในปี 2551 มีการเปิดศูนย์ภูมิ รักษ์ธรรมชาติอย่างเป็นทางการ และเป็นปีที่มีจำนวนผู้ที่มาเข้าชมศูนย์ภูมิรักษ์มากที่สุด จะสามารถ เห็นได้ว่าความสำเร็จโดยรวมนั้นจะเห็นได้ว่ามาจากปรับใช้แนวคิดทฤษฎีของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวมาปรับใช้จึงประสบความสำเร็จได้ในปัจจุบัน

รูปแบบของการฝึกอบรมของทางศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาตินั้น วิทยากรผู้ให้ความรู้จะมีความ สนใจในการให้บริการ และฝึกฝนตนเองอยู่ตลอด อีกทั้งมีการคอยหาความรู้เสริมเพิ่มเติม จะจาก ประสบการณ์ในการทำงาน และการแลกเปลี่ยนความรู้จากผู้มีประสบการณ์ ฝึกฝนการสื่อสารให้ผู้เข้า รับการอบรมเข้าใจง่าย มีความสนุกสนานตรงตามเป้าหมายของทางศูนย์ที่ว่า play + learn = plearn และสุดท้ายในการทำงานของทางศูนย์จะมีการแบ่งงาน แบ่งหน้าที่ก่อนทำงานการรับผู้ที่จะเข้ามา รับการอบรม ทำให้ได้รู้หน้าที่ที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ

จากแบบประเมินความพึงพอใจ โดยใช้สถิติการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ และจากการ สัมภาษณ์ผู้ที่มาเข้าร่วมการอบรม จะพบว่าใกล้เคียงกันในทุกเรื่อง เช่น เรื่องของความเป็นธรรมชาติ สภาพธรรมชาติภายในของศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ในส่วนของความรู้ที่ได้รับก็จะพึงพอใจมาก เนื่องจากมีส่วนใหญ่สนใจในการทำการเกษตรอยู่แล้ว หรือชื่นชอบแนวคิดทฤษฎี อยากที่จะเรียนรู้

สอดคล้องกับหลักสูตรการอบรมทำให้ระดับความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ที่มากเป็นส่วนใหญ่ และส่วนของวิทยากรก็ในการให้ความรู้ การสื่อสาร ความเป็นกันเองซึ่งโดยรวมสามารถทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ความรู้ที่เหมาะสม และปรับใช้ได้เป็นอย่างดี

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการศึกษาเพื่อหาปัจจัยในการพัฒนาของวิทยากรในการให้บริการ แนวทางการพัฒนาสื่อที่ใช้ในการให้บริการ และปัจจัยในการเข้ามาใช้บริการของกลุ่มผู้สนใจเข้าร่วมการอบรม เพื่อให้ได้ผลที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ในอนาคตแก่ทางศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการให้ความรู้ได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

"การนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน". ไม่ระบุปีที่พิมพ์.

[ออนไลน์]. เข้าถึงจาก : <https://sites.google.com/site/benz00269/karna-hlak-sersthkic-phx-pheiyng-ma-prayukt-chi-ni-chiwit-praca-wan> [24 กุมภาพันธ์ 2556]

"การฝึกอบรมความหมาย". ไม่ระบุปีที่พิมพ์. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก :

<http://info.muslimthai.com/main/index.php?page=sub&category=29&id=12579> [8 มีนาคม 2556]

"การวัดความพึงพอใจ". ไม่ระบุปีที่พิมพ์. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก :

<http://thesisavenue.blogspot.com/2008/09/satisfaction.html> [8 มีนาคม 2556]

"ข้อมูลศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ". ไม่ระบุปีที่พิมพ์. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก :

<http://www.bhumirak.com/ez/index.php?page=history> [4 กุมภาพันธ์ 2556]

"ทฤษฎีการเรียนรู้". ไม่ระบุปีที่พิมพ์. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก :

<http://www.novabizz.com/NovaAce/Learning.htm> [4 กุมภาพันธ์ 2556]

"ทฤษฎีความพึงพอใจ". 2555. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก : <http://www.gotoknow.org/posts/492000>

[4 กุมภาพันธ์ 2556]

"แนวคิดทฤษฎีการอบรม". ไม่ระบุปีที่พิมพ์. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก :

<http://www.moe.go.th/wijai/concept%20training.htm> [8 มีนาคม 2556]

"บทความเกี่ยวกับหลักสูตรอบรม". ไม่ระบุปีที่พิมพ์. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก :

<http://www.bhumirak.com/ez/index.php?page=trainingcourse> [8 มีนาคม 2556]

"ระดับของเศรษฐกิจพอเพียง". 2556. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก :

<http://sufficiencyeconomy.blogspot.com/2006/02/3.html> [20 กุมภาพันธ์ 2556]

กัณฑ์ โทมนตรี. 2556. สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2556

ชนิษฐา ชันชะลี. 2556. สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2556

ขวัญใจ อนุรักษรัชดา. 2556. สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2556

คณิตพงษ์ จวงกรกิจวัฒนา. 2556. สัมภาษณ์, 27 กันยายน 2556

ประกาศิษ กรวยสวัสดิ. 2556. สัมภาษณ์, 2 พฤษภาคม 2556

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ปริญญา เพชรรุ่งฟ้า และคณะ. 2553. ความพึงพอใจและพฤติกรรมการใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ.
- ปรีชา หงอกสิมมา. 2556. สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2556
- ปัญญา ปุทธิเวคินทร์. สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2556
- ยุทธนา ถูกจริตต์. 2556. สัมภาษณ์, 27 กันยายน 2556
- รัชต์กิตตณ จิรปรีชานนท์. 2556. สัมภาษณ์, 27 กันยายน 2556
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วิฑูร กิจเครือ และคณะ. 2552. ความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาฝึกงาน วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2552. วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี สุพรรณบุรี
- วิรุฬ พรรณเทวี (2542). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงาน กระทรวงมหาดไทยในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญา วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ. ไม่ระบุปีที่พิมพ์. ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ. นครนายก. กลุ่มบริษัทฮอนด้าในประเทศไทย
- "เศรษฐกิจพอเพียง". ไม่ระบุปีที่พิมพ์. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก : <http://www.chaipat.or.th/chaipat/content/porpeing/porpeing.html> [4 กุมภาพันธ์ 2556]
- สมพร สุพร. 2556. สัมภาษณ์, 27 กันยายน 2556
- สมหมาย เปียถนอม. 2551. ความพึงพอใจของนักศึกษาในการได้รับบริการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุกัญญา มีแก้ว. 2554. ความพึงพอใจของประชาชนในการใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- สุกัลักษณ์ เสนมา. 2556. สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2556
- อันธิกา สโมสร. 2556. สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2556
- อำนาจ ปิ่นเจริญ. 2556. สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2556

Shelly, Maynard W.(1975). Responding to social change. Strondsburg, Penn
:Powden,Hutohison & Rose.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

ตัวอย่างแบบประเมินความพึงพอใจ

แบบประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรม

*****

เรียนผู้เข้ารับการอบรมทุกท่าน

ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม โดยทำเครื่องหมาย/ลงใน หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง และตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด พร้อมกับแสดงข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการจัดทำโครงการปัญหาพิเศษของนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนากาการเกษตร) และนำข้อคิดเห็นไปนำเสนอแก่ทางศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าอบรม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 20 ปี 20-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี
 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป
3. การศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ นักเรียนนักศึกษา ข้าราชการ/พนักงานราชการ
 บริษัท/เอกชน เกษตรกร อื่นๆ ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของการฝึกอบรม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

หัวข้อการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ด้านเนื้อหา/ความรู้			
1.1 เนื้อหา/ความรู้ สอดคล้องกับความต้องการ	.....	.....	.....
1.2 การจัดแบ่งเวลาของเนื้อหา/ความรู้แต่ละเรื่องเหมาะสม	.....	.....	.....
1.3 เอกสารประกอบการอบรม	.....	.....	.....
1.4 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน/ชีวิตประจำวัน	.....	.....	.....
2. ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก			
2.1 การจัดห้อง บริเวณพื้นที่เหมาะสมกับหัวข้อการฝึกอบรม	.....	.....	.....
2.2 ขนาดห้องประชุมมีความเหมาะสมกับผู้เข้าร่วมอบรม	.....	.....	.....
2.3 สื่อ/อุปกรณ์ ประกอบการฝึกอบรม	.....	.....	.....
2.4 การกำหนดรูปแบบ/กิจกรรม	.....	.....	.....
2.5 ขนาดที่พักมีความเหมาะสม สะอาด ปลอดภัย	.....	.....	.....
2.6 อาหารและเครื่องดื่ม	.....	.....	.....
2.7 ความสะดวกในการพักอาศัยภายในศูนย์โดยรวม	.....	.....	.....
3. ด้านวิทยากร			
3.1 ความรอบรู้ในหัวข้อวิชาของวิทยากร	.....	.....	.....
3.2 วิทยากรมีเทคนิค/วิธีการในการถ่ายทอดให้เข้าใจง่าย	.....	.....	.....
3.3 การตอบข้อซักถามที่ชัดเจน ตรงประเด็น	.....	.....	.....
3.4 กิริยามารยาท การแต่งกาย	.....	.....	.....
3.5 วิทยากรกระตือรือร้นเต็มใจให้บริการ	.....	.....	.....
3.6 บุคลิกภาพโดยรวมของวิทยากร	.....	.....	.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือนะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้